

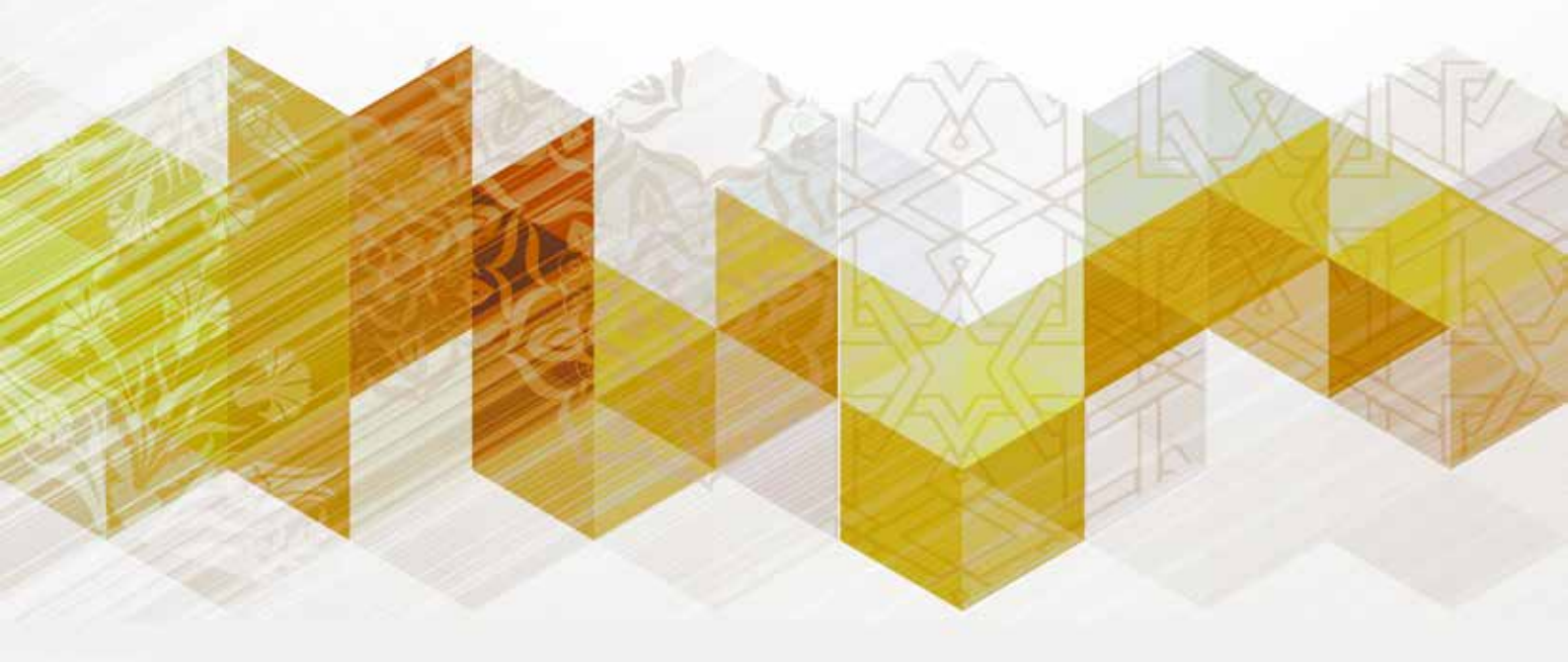
T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI

MAARİF MODELİ

Öğretim Programları Okuryazarlığı
Öğretmen Kılavuz Kitabı

Temel Eğitimden Ortaöğretime Örneklerle

2. MODÜL

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

2024
ANKARA

HAZIRLAYANLAR

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Halil İbrahim TOPÇU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Bilgen KERKEZ

EDİTÖRLER

Dr. Pelin ÜREDİ
Doç. Dr. Mehmet Buğra ÖZHAN
Doç. Dr. Murat AĞIRKAN
Dr. Mustafa KANDIRMAZ

DİL UZMANLARI

Emine Bahar GÖKER
Selçuk CANTÜRK

YAZARLAR

Doç. Dr. Ferhat KARDAŞ
Doç. Dr. Murat AĞIRKAN
Doç. Dr. Mustafa EŞKİSU
Doç. Dr. Ragıp Ümit YALÇIN
Doç. Dr. Zekeriya ÇAM
Dr. Öğrt. Üyesi Yusuf SARIKAYA
Kubilay ÖZAYDIN
Yusuf TİRE

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Hamdiye Nida YÜCESOY

ISBN: 978-975-11-8161-9

Her hakkı saklıdır ve Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

© MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2024

İÇİNDEKİLER

2.1. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİSİ NEDİR?	4
2.2. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİSİ NEDEN ÖNEMLİDİR?	4
2.3. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİNDE SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ	4
2.4. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ: NASIL ELE ALINDI VE PROGRAMA NASIL YANSITILDI?	6
2.5. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ VE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA İŞLENMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER	8
2.5.1. BENLİK BECERİLERİ (SDB1)	8
2.5.1.1 Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi)(SD1.1.)	8
2.5.1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi)(SDB1.2.)	9
2.5.1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma Becerisi)(SDB1.3.)	11
2.5.2. SOSYAL YAŞAM BECERİLERİ (SDB2)	12
2.5.2.1. İletişim Becerisi (SDB2.1.)	12
2.5.2.2. İş Birliği Becerisi (SDB2.2)	13
2.5.2.3. Sosyal Farkındalık Becerisi (SDB2.3.)	15
2.5.3. ORTAK/BİRLEŞİK BECERİLER (SDB3)	17
2.5.3.1. Uyum Becerisi (SDB3.1.)	18
2.5.3.2. Esneklik Becerisi (SDB3.2.)	20
2.5.2.3. Sorumlu Karar Verme Becerisi (SDB3.3)	22
2.6. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİNİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN DERS KİTAPLARINDAN ÖRNEKLER	25

2.1. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİSİ NEDİR?

Gelişim fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal yönleri ile bir bütündür ve bu bütünsel gelişim yapısı içerisindeki ilişki ise, sosyal-duygusal gelişiminin temelini oluşturmaktadır. Sosyal gelişim, başkalarıyla ilişkiler kurmayı ve bunlara değer vermeyi, kendilikle ilgili duyguları ve zaman içinde çeşitli etkileşimlere sosyal uyum sağlamayı ifade etmektedir. Duygusal gelişim, bireyin duygularının farkında olma, ifade etme ve yönetme ve başkalarının duygularını anlama ve bunlara tepki verme becerisini içermektedir. Sosyal-duygusal beceriler ise her iki gelişim alanını kapsayacak şekilde; bireylerin yaşantısında sosyal hayata uyum sağlaması, duygularını anlayarak onları kontrol edebilmesi ve bu özelliklere dayalı olarak kendini ifade edebilmesi için gerekli özellikler olarak tanımlanmaktadır.

2.2. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİSİ NEDEN ÖNEMLİDİR?

Eğitim alanında 2000’li yıllardan itibaren yaşanan dönüşüme bakıldığında; akademik becerilerin yanında sosyal-duygusal becerilerin gelişimine de büyük önem verildiği ve sosyal-duygusal becerilerin, çocukların genel gelişimini, zihinsel sağlığını ve akademik başarılarını büyük ölçüde etkilediği görülmektedir.

Araştırmalar, çevresi ile iletişim kuramayan, duygularını ifade etmekte zorlanan, empati yeteneği ve karar alma mekanizması yetersiz olan çocukların bilişsel yönden gelişmeleri ve bulundukları ortama uyum sağlamalarının güç olduğunu göstermektedir.

Başarılı bir öğrenci olmak için akademik becerilere sahip olmak ancak kısmen anlamlı olmakta, akademik beceriler sosyal-duygusal becerilerle desteklenmedikçe öğrencinin bütüncül bir gelişim göstermesi zorlaşmaktadır.

2.3. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİNDE SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ

Eğitimdeki yenilikler bulunulan çağın eğitim felsefesinden etkilenmekte, yarının düşünsel sınırlarına dayanmaktadır. Eğitimin bireyleri günümüz zorluklarının üstesinden gelmelerini sağlamanın yanı sıra geleceğin yaşam koşullarına da hazırlaması gerektiği bilinmektedir. Geçmişin “öğrenen insan” anlayışı bugünün dünyasında “*öğrenmeyi öğrenen, sorgulayan, yeni durumlara kolaylıkla uyum sağlayan, sadece bilişsel değil sosyal ve duygusal yönden de gelişen birey*” profiline karşılık gelmektedir. Dolayısıyla bilişsel gelişimin yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimi de desteklemek günümüz eğitim anlayışının önemli bir başlığını oluşturmakta, mevcut eğitim uygulamalarının salt bilişsel gelişimden sıyrılıp bütüncül gelişime odaklanması kaçınılmaz hâle gelmektedir. Bu durum, eğitim kurumlarına önemli sorumluluklar yüklemekle birlikte sosyal-duygusal öğrenme becerilerini de öğretim programlarının önemli bir bileşeni hâline getirmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yapılandırılan öğretim programları, tüm bu gerekliliklerden hareketle öğrencinin bütüncül gelişimini odağa alan bir yapı üzerine temellenmektedir. Bu temel üzerine oluşturulan öğretim programlarında alan bilgi ve becerilerinin yanı sıra sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin de öğrencilere kazandırılması temel hedeflerden birini oluşturmaktadır. Ancak bu noktada sosyal-duygusal öğrenme becerilerini programa dâhil edilmiş bağımsız bir akademik içerik değil öğrencilerin hem okul içi hem de okul dışı yaşamlarında başarılı olmalarına yardımcı olabilecek destekleyici bir yeterlik kümesi olarak ele almak daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Nitekim “sosyal-duygusal öğrenme becerileri” kavramında geçen “öğrenme” kelimesi, becerilerin öğrenme yaşantıları sonucunda geliştiğini göstermektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri, ayrı bir içerik veya öğrenme çıktısı olarak değil öğretim programlarının tamamına nüfuz eden ve diğer becerilerin gelişiminin de desteklenmesinde aracı rol oynayan önemli bir beceri seti olarak işlev görmektedir. Söz konusu çerçeve, sosyal-duygusal becerilerini her bir alan becerisi ile işe koşmayı hedefleyen, bu amaçla programda aktif olarak işleyen, öğrenme yaşantısına dâhil eden ve nihayetinde öğrenme çıktısına yansıtan bütüncül bir yapıdadır. Bu sayede öğrencilerin hem öğrenme yaşantılarının zenginleşmesi hem de öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerinin desteklenmesi söz konusu olmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri; bireyin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi ve sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan beceriler olarak ifade edilmektedir. Bu yönüyle bireyin,

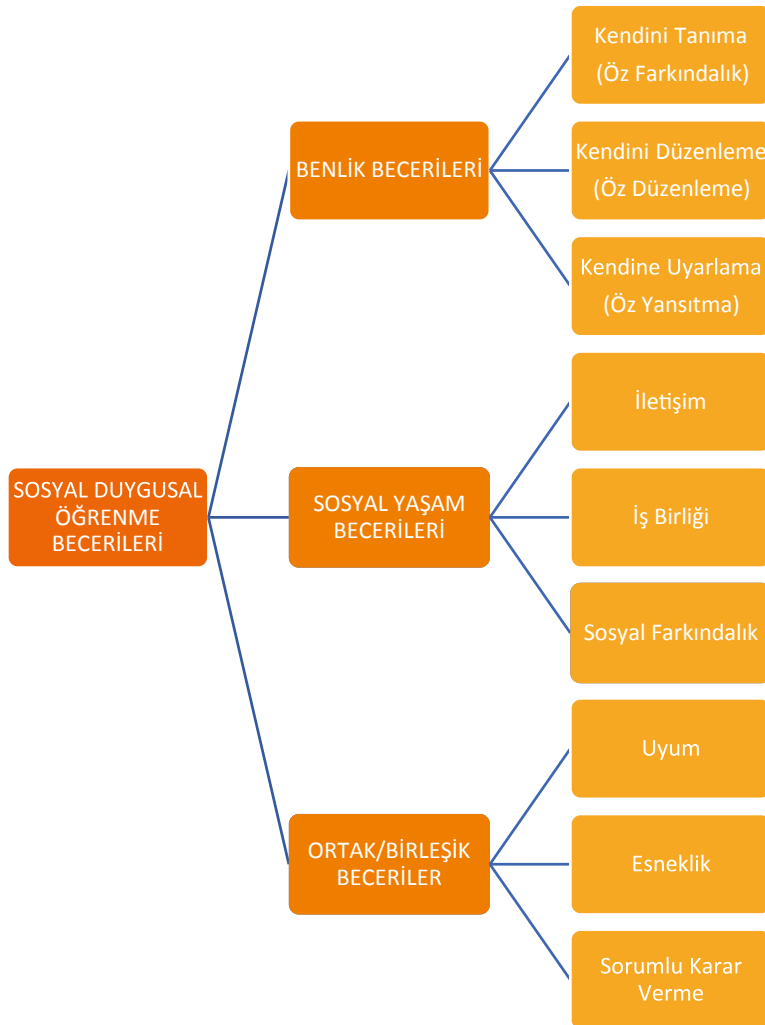
- Kendisini tanıması ve anlayabilmesi,

- Başkalarının duygularını anlaması ve bunlara uygun tepkiler verebilmesi,
- Çevresiyle sağlıklı iletişim kurabilmesi ve iş birliği geliştirebilmesi,
- Yaşadığı sosyal bağlamın farkında olabilmesi ve duyarlılık gösterebilmesi,
- Yeni ve farklı durumlara uyum sağlayabilmesi,
- Zor durumlarda alternatif çözümler üretebilmesi,
- Sorumlu kararlar verebilmesi için gerekli olan becerilere karşılık gelmektedir.

Sosyal-duygusal öğrenme becerileri Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde, programlar arası bileşenler başlığı altında diğer iki bileşenle birlikte yer almaktadır. Bunlardan ilki **“Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi”** olup; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan “Huzurlu Aile ve Toplum” ile “Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan” a ulaşma hedefini temsil etmektedir. İkincisi ise ve **“Sistem Düşüncesi ve Okuryazarlık Becerileri”** olup bu okuryazarlık becerileriyle beraber bireylerin karmaşık sistemleri anlama ve bu sistemler arasındaki ilişkileri görebilme yeteneğini ifade etmektedir. Özetle; gelişim sürecinin tamamlayıcı ve bütüncül yönünü yansıtan sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimi; toplumun millî ve manevî değerlerinin öğrenciler tarafından içselleştirilmesi; her yaştan insanın sahip olması gereken sistem okuryazarlığı bağlamında farklı okuryazarlık becerilerinin kazandırılması programlar arası bileşenlerin temel hedeflerinden olup öğretim programlarında birbirini destekler nitelikte yer verilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri üç ana beceriyi içeren bir beceri se-

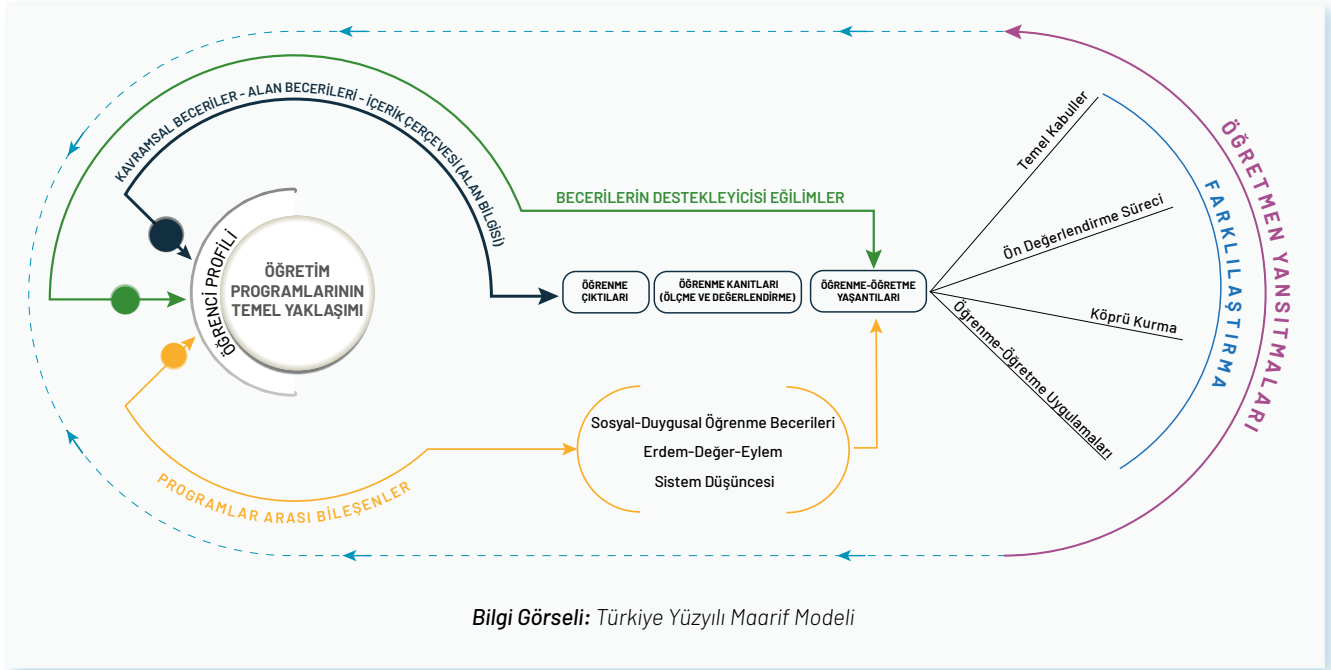

tinden meydana gelmektedir. Bu üç ana bileşen; **benlik becerileri**, **sosyal yaşam becerileri** ve **ortak/birleşik beceriler** olarak kavramsallaştırılmıştır. Benlik becerileri, bireyin ihtiyacı olan kişisel kaynakları geliştirerek kullanabilmesini ifade etmekte ve bu açıdan bireyin kendiliği ve kişiliği ile ilgili süreçleri yakından ilgilendirmektedir. Bununla birlikte benlik becerileri kapsamında (i) kendini tanıma (öz farkındalık), (ii) kendini düzenleme (öz düzenleme) ve (iii) kendine uyarlama (öz yansıtma) olmak üzere üç alt beceri yer almaktadır. Sosyal yaşam becerileri, bireyin toplumsal yaşama etkin olarak katılabilmek ve günlük yaşamda karşılaştığı problemlerin üstesinden gelebilmek için kullandığı becerileri ifade etmektedir ve bu açıdan bireyin toplumsal yönü ile yakından ilişkilidir. Bununla birlikte sosyal yaşam becerileri kapsamında (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık olmak üzere üç alt beceri yer almaktadır. Ortak/birleşik beceriler ise benlik becerileri ile sosyal yaşam becerilerinin kesişim noktasında yer almaktadır. Bu yönüyle bireyin hem kişisel hem de toplumsal yönünden beslenmektedir. Ortak/birleşik beceriler kapsamında (i) **uyum**, (ii) **esneklik** ve (iii) **sorumlu karar verme** olmak üzere üç alt beceri yer almaktadır (Bilgi Görseli).

Bilgi Görseli: Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

2.4. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ: NASIL ELE ALINDI VE PROGRAMA NASIL YANSITILDI?

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilen öğretim programlarında sosyal-duygusal öğrenme becerileri ele alınırken ve öğrenme-öğretme uygulamalarına yansıtılırken diğer becerilerde de olduğu gibi- beceri gelişiminin doğasına uygun bir yaklaşım izlenmiştir. Bu bağlamda hem öğrenme-öğretme yaşantıları yoluyla hem de Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ve Sistem Düşüncesi gibi diğer programlar arası bileşenlerle birlikte yetkin ve erdemli insan profilinin desteklenmesi hedeflenmiştir.

Becerilerinin programda nasıl ele alındığı ve programa nasıl yansıtıldığı aşağıda verilmiştir.

- **Dinamik bir yapıda ele alınmaktadır.** Bu yönüyle programların temel uygulayıcıları olan öğretmenler; bu becerileri öğrencilerin bireysel farklılıkları, okul ve çevre koşulları, içinde bulunan zamanın/dönemin gerekleri ile geleceğin beklenti ve hedeflerine göre uyarlayabileceklerdir.
- **Dinamik yapısının yanı sıra sürdürülebilir bir yapıda tasarlanmıştır.** Bu yönü ile belirli bir sosyal-duygusal öğrenme becerisinin sadece belirli bir kademe veya sınıf düzeyinde kazandırabileceğinin aksine tüm kademe ve sınıf düzeylerinde kazandırılabilmesi üzerine temellendirilmiştir.
- **Becerilerin tüm eğitim kademelerinde sarmal bir yapıda geliştirilebilmesine olanak tanınmıştır.** Farklı disiplinlere ilişkin öğretim programlarının temel bileşenlerinden biridir. Örneğin “iletişim” becerisi, hem de okul öncesinde, hem 8. sınıfta, hem 12. sınıfta işe koşulmaktadır. Aynı durum 1, 4, 7 ve 9. sınıflarda farklı disiplinlerde işe koşulan “sosyal farkındalık” becerisi için de geçerlidir. Bu yönü ile sosyal-duygusal öğrenme becerileri tıpkı okuryazarlık becerileri gibi tüm öğrenme alanları (yatay bütünleşme) ve öğretim basamaklarına (dikey bütünleşme) yansıtılmış bir yapıdadır. Böylelikle sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimi, tüm öğrenme alanlarında ve öğretim basamaklarında desteklenmiş olacaktır. Bununla birlikte dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta bu sarmal yapıda sunulacak öğrenme yaşantılarının öğrencinin bulunduğu öğretim kademesinin ve gelişimsel dönemin doğasına uyumlu olması gerekliliğidir.
- **Yaşantılar yoluyla öğrenilebilen, öğretilen, gelişebilen ve değişebilen bir beceri seti olarak ele alınmıştır.** Bu yönüyle sosyal-duygusal beceriler öğretim programlarındaki tüm öğrenme yaşantılarında aktif olarak işletilen beceriler olarak işlev görmektedir. Bu kapsamda herhangi bir alan becerisini geliştirmeye yönelik bir öğrenme yaşantısına -yaşantıyla uyumlu olarak- sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler de dâhil edilmiştir. Örneğin matematik dersi öğretim programında herhangi bir matematik alan becerisini geliştirmek için tasarlanan öğrenme yaşantısında sosyal-duygusal öğrenme

becerileri de işe koşulmuş, böylelikle sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin öğrenme becerilerinin yaşantılar aracılığıyla aktif olarak geliştirilmesi amaçlanmıştır.

- **Gelişim sürecinin tamamlayıcı ve bütünsel yönünü yansıtan bir yapıdadır.** Bütüncül eğitim felsefesini temele alan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öğrencilerin sadece bilişsel değil; sosyal, duygusal, fiziksel, ahlaki ve ruhsal olmak üzere bütünsel gelişiminin desteklenmesi benimsenmiş; bu bütünsel gelişimin nihayetinde yetkin ve erdemli bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Bu yönüyle sosyal-duygusal öğrenme becerileri modeldeki alan önemli gelişim alanlardan olan sosyal-duygusal yönden gelişimin desteklenmesine karşılık gelmekte, bütüncül gelişimin sağlanması noktasında önemli bir işlev görmektedir.
- **Beceriler ve bu becerilere ilişkin süreç bileşenleri bağımsız birer öğrenme çıktısı, içerik çerçevesi veya öğrenme kanıtı olarak ele alınmamaktadır.** Bu yönüyle öğrenme-öğretme uygulamalarında sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin geliştirilmesine programa yük getirecek şekilde ayrı bir zaman ayrılmamış; becerilerin öğrenme yaşantısının olağan akışında, diğer beceriler ve program arası bileşenler ile bütünlük şeklinde işe koşulmasına özen gösterilmiştir. Bununla birlikte bazı disiplinlerde bulunan alan becerileri (Örnek: Türkçe-İletişim Becerisi) disiplin özelinde ve disiplin doğasına uygun olarak sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile örtüşebilmektedir. Bu istisnai durumlarda alan becerilerine ait öğrenme çıktısı, öğrenme kanıtı vb. program bileşenleri; ilgili sosyal-duygusal öğrenme becerisini de kapsayabilmektedir (Örnek: Öğrenme kanıtında Türkçe alan becerisi olan iletişim becerisini ölçmeye yönelik bir ölçme ve değerlendirmenin yapılması, sosyal yaşam becerisi olan "iletişim" becerisinin gelişiminin gözlenmesi ile de örtüşebilmektedir).
- **Sistem okuryazarlığı ve erdem-değer-eylem çerçevesi ile birlikte programlar arası bileşen olarak işlev görmektedir.** Bu yönü ile sosyal-duygusal öğrenme becerileri programlar arası bileşen işlevine uygun olarak öğretim programlarında yer alan diğer becerilerin de gelişimini destekleyen bir beceri setine karşılık gelmektedir.
 - Programlar arası bileşenlerin birlikte ve etkili bir şekilde kullanılmasıyla;
 - Öğrencilerin sahip olduğu bilgileri farklı durumlarda kullanabilme kapasitesini geliştirir. Fakat günlük yaşama transfer edilmedikleri sürece işlevsiz olur.
 - Hayatlarında ihtiyaç duydukları bilgilerle donatılmalarına ve dolaylı olarak toplumsal gelişime desteklenmiş olur.
 - Öğrencilerin kavramsal bilgilerini geliştirerek teorik bilgi edinmelerini sağlamanın yanı sıra bu bilgileri gerçek yaşam koşullarında da uygulama becerisine katkı sağlanır.
- **Becerilerin gelişiminin gözlenmesinde ölçme ve değerlendirme süreçleri işletilmemiştir.** Bu yönüyle doğrudan bağımsız öğrenme çıktıları olarak ele alınmayan sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin öğrenciler hakkında eğitsel kararlar verebilmek amacıyla ölçme ve değerlendirme süreçlerine tabi tutulmayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte becerilerin gelişiminin diğer programlar arası bileşenlerde olduğu gibi gözlenmesi gerekmektedir. Becerilerin gelişimi; biçimlendirici değerlendirme yaklaşımının önermelerinden de yararlanarak ve özellikle gözlem, dereceleme ölçeği ve portfolyo başta olmak üzere çeşitli alternatif veri toplama araçları kullanılarak izlenebilmektedir.
- **Öğretim programlarında becerilerin tamamına (3 bileşen altında yer alan toplam 9 beceri) bir derste veya üniteye yer verme zorunluluğu bulunmamaktadır.** Bunun yerine her bir ders ve kademe bağlamında -ders ve kademenin doğasına uygun olarak- sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin mümkün olduğunca tamamının işe koşulmasına özen gösterilmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli dâhilindeki tüm eğitim basamaklarında girdi (temel eğitimin başlangıcı) ile çıktı (ortaöğretimin sonu) arasında ve sarmal bir yapıda sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin herhangi bir ünite, ders veya öğretim basamağında değil tüm süreç içerisinde geliştirilmesi ve tamamlanması gereken bir beceri seti olarak düşünülmesi gerekmektedir.
- **Becerilerin her biri farklı süreç bileşenlerinden meydana gelmekte ve bu süreç bileşenleri; bazı göstergeler aracılığıyla daha somut olarak gözlenebilmektedir.** Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin her biri bu becerinin gelişimini sağlayacak süreç bileşenlerinden, her bir süreç bileşeni ise bu bileşene ulaşmayı

sağlayacak yeterlikleri içeren göstergelerden oluşmaktadır. Ancak bu noktada göstergelerin ilgili süreç bileşenlerinin nihai tanımlayıcıları olmadığı, göstergelerin temel işlevinin ilgili süreç bileşenlerinin olabil-
diğince somutlaştırılmasına katkı sunmak olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

2.5. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ VE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA İŞLENMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

Bu bölümde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan öğretim programlarında yer alan sos-
yal-duygusal öğrenme becerileri ve öğrenme-öğretme uygulamalarında nasıl işe koşulduğuna dair farklı öğre-
tim basamaklarından, derslerden ve ünite/tema/öğrenme alanlarından çeşitli örneklerle yer verilmiştir:

2.5.1. BENLİK BECERİLERİ (SDB1)

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ilk bileşeni benlik becerileridir. Benlik becerileri, kişinin ihtiyacı olan
kişisel kaynakları geliştirerek kullanabilmesini ifade etmekte ve bu açıdan kendiliği ve kişiliği ile ilgili süreç-
leri yakından ilgilendirmektedir. Öğretim programlarında (I) **kendini tanıma (öz farkındalık becerisi)**, (II)
kendini düzenleme (öz düzenleme becerisi) ve (III) **kendine uyarlama (öz yansıtma becerisi)** olmak üzere
üç benlik becerisi tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri ile ilgili örnekler ve açıklama-
ları sunulmuştur.

2.5.1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi) (SD1.1.)

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi)

Kişisel özelliklerin duygu, düşünce ve davranışlara yansımalarının bilincinde
olunmasını ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- SDB1.1.SB1. Öğreneceği yeni konu/kavram veya bilgiyi nasıl öğrendiğini belirlemek
- SDB1.1.SB2. Olaylar/durumlar karşısında hangi duyguları yaşadığını fark etmek
- SDB1.1.SB3. Kendi duygularına ilişkin farkındalığını artırmaya yönelik çalışmalar yapmak

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.5.1

Öğrencilerin ahlak felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Etik ve ahlak kavramlarının etimolojik kökeninin araştırılması, benzer ve farklı yönlerinin açıklanması sağlanır (KB2.7). Örnek olay ve durumlar üzerinden yönlendirici sorularla ahlak felsefesinin temel kavramları buldurulur. Ortaya çıkan kavramları öğrencilerin kendi cümleleriyle ifade etmesi istenir. Öğrencilere bu kavramlarla davranışların ilişkilendirildiği hikâye veya aforizmalar yazdırılabilir, canlandırmalar yaptırılabilir (E3.3). Bu süreçte öğrencilerin duygularını yansıtabilmesi, duygusal tepkilerinin nedenlerini tartışabilmeleri sağlanır (SDB1.1, KB2.18). Süreç, gözlem formu ile değerlendirilebilir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksikleri belirlenerek dönüt verilir.

Yukarıda felsefe dersinin 10. sınıf öğretim programında yer alan Ahlak Felsefesi ünitesinden bir örnek sunulmuştur. Burada öğrencilerin ahlak felsefesinin konusu ve temel kavramlarına yönelik bir anlayış geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Ahlak felsefesi kavramlarının pek çoğu öğrencilerin günlük yaşamlarıyla yakından ilişkilidir. Öğrencilerin örnek olay ve canlandırmalarla ahlak felsefesi kapsamındaki olay ve durumlara yönelik duygularını yansıtmaları, paylaşımları ve duygusal tepkilerin nedenlerini tartışmaları; **SDB1.1 Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)** becerisini desteklemektedir. Öz farkındalık becerisi, yeni olay ve durumlar karşısında bireylerin duygularını fark etmeleri ve duygusal tepkilerin nedenlerini araştırmalarıyla ilgilidir. Ahlak felsefesi kapsamındaki olay ve durumlara verilebilecek duygusal tepkilerin geçmiş yaşantılar, kültür, ön yargılar gibi çeşitli faktörlerden etkilenebileceği düşünüldüğünde bu öğrenme yaşantısının öğrencilerin öz farkındalık becerilerini nasıl destekleyeceği daha iyi anlaşılabilir. Örneğin, **Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)** benlik becerisi işletilirken, aşağıda verilen süreç bileşenlerinin ilgili göstergelerinin öğrencilerde görülmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda öğretmenlerin ilgili çıktıda, ilgili sınıf düzeyine uygun şekilde süreci işletmeleri beklenmektedir.

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi)

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB1.1.SB1. Öğreneceği yeni konu/ kavram veya bilgiyi nasıl öğrendiğini belirlemek	SDB1.1.SB1.G1. Öğrenmek istediği yeni konu/kavram veya bilgileri fark eder. SDB1.1.SB1.G2. Öğreneceği konu/kavram veya bilgilerle ilgili eski öğrendiklerini kontrol eder. SDB1.1.SB1.G3. Öğreneceği konu/kavram veya bilgilerle ilişkili olmayan bilgileri ayırt eder. SDB1.1.SB1.G4. Öğreneceği konu/kavram veya bilgileri sahip olduğu önceki bilgilerle ilişkilendirir. SDB1.1.SB1.G5. Öğreneceği konu veya kavramlara ilişkin kendisine en uygun düşünme ve öğrenme stratejisi seçer. SDB1.1.SB1.G6. Öğrenme sürecinde kendi potansiyeline güvenir.
SDB1.1.SB2. Olaylar/durumlar karşısında hangi duyguları yaşadığını fark etmek	SDB1.1.SB2.G1. Olaylar/durumlar karşısında farklı duygular hissedebileceğinin farkına varır. SDB1.1.SB2.G2. Olaylar/durumlar karşısında duygularını ayırt eder. SDB1.1.SB2.G3. Olaylar/durumlar karşısında hissettiği duyguları tanımlar. SDB1.1.SB2.G4. Olaylar/durumlar karşısında hissettiği duyguları ifade eder. SDB1.1.SB2.G5. Duygularının davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.
SDB1.1.SB3. Kendi duygularına ilişkin farkındalığını artırmaya yönelik çalışmalar yapmak	SDB1.1.SB3.G1. Olaylar/durumlar karşısında gösterdiği duygusal tepkilerin nedenlerini araştırır. SDB1.1.SB3.G2. Olay veya durumlar karşısında hissettiği duygulara önem verir. SDB1.1.SB3.G3. İyi hissettiren duyguları bilir. SDB1.1.SB3.G4. Kötü hissettiren duyguları bilir. SDB1.1.SB3.G5. Genel iyi olma hâlini destekleyecek olumlu duygular geliştirir.

2.5.1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi) (SDB1.2.)

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi)	Kişisel hedeflere ulaşabilmek için duygu, davranış ve bilişsel stratejilerin izlenip değerlendirilmesi ve pekiştirilerek kontrol edilmesini ifade eder.
	Süreç Bileşenleri
	SDB1.2.SB1. İhtiyaçlarını karşılamaya yönelik hedef belirlemek
	SDB1.2.SB2. Motivasyonunu ayarlamak
	SDB1.2.SB3. Bir hedefi gerçekleştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını izlemek ve yönetmek
	SDB1.2.SB4. Bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde kendini değerlendirmek
	SDB1.2.SB5. Kendi öğrenme durumunu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FB.3.1.1.

Öğretmen ders öncesinde öğrencilerin merak edebilecekleri konuların listesini hazırlayabilir veya TÜBİTAK Bilim Çocuk Yayınları arşivinden konu listesi oluşturabilir. Öğrenciler alan gezisine götürülebilir, okul/sınıf kütüphanesine veya dijital kaynaklardan konu belirlemeye yönlendirilebilir. Öğrencilerden araştırma yapmak için merak ettikleri konuyu belirleyerek tanımlamaları istenir (E1.1, SDB1.2). Öğrencilerin belirledikleri konuyla ilgili sorular sormaları sağlanır. Sorularını cevaplamaya yönelik bilgi toplamaları istenir (SDB1.2). Bilgi toplama sürecinde öğrenciler tahmin etme, gözlem yapma, model oluşturma, deney yapma, veri toplama, veri kaydetme, çıkarım yapma, karşılaştırma yapma, iletişim kurma vb. bilimsel bilgiye ulaşma yollarından uygun olanlarını kullanmaları ya da araştırmada kullanıldığını tespit etmeleri için yönlendirilir. Öğrencilerden araştırma sürecinde yaşadıklarını sınıfla paylaşmaları ve eleştirel bir bakış açısı ile tartışarak bilimsel bilgiye ulaşma yollarının uygunluğunu değerlendirmeleri istenir (SDB2.2, D3.3).

Yukarıda verilen öğretim programı örneği ilköğretim Fen Bilimleri dersinin 3. sınıf, Bilimsel Keşif Yolculuğu

isimli ünitesinden alınmıştır. Örnek incelendiğinde **SDB1.2 Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)** becerisinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısı gerçekleştirilirken öğrencilerin kendi öğrenme durumlarını geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmaları istenmektedir. Bu bağlamda merak ettikleri bir konu hakkında gruplar hâlinde tanımlamalar yapmaları beklenmektedir. Bununla beraber araştırdıkları/tanımladıkları problemler ile ilgili sorular sormaları böylece kendi öğrenme durumlarını geliştirmek adına başka bir çalışma daha yapmaları sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra elde ettikleri bilgileri sınıfla paylaşmaları sürecinde sosyal-duygusal becerilerden **SDB2.2 İş birliği** becerisini de kazanmaları beklenmektedir. Bu aşamada öğrenciler; konuyu araştırmak üzere oluşturulan gruplarda birbirleri ile iş birliği yapar, konuyu müzakere eder, farklı düşünceler üzerinde uzlaşma sağlayıp ortaklıklar kurar ve ekip çalışması yaparak yardımlaşır.

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi)

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB1.2.SB1. İhtiyaçlarını karşılamaya yönelik hedef belirlemek	SDB1.2.SB1.G1. İhtiyaçlarının olduğunu fark eder. SDB1.2.SB1.G2. İhtiyaçlarını tanımlar. SDB1.2.SB1.G3. İhtiyaçlarına yönelik hedeflerini tanımlar. SDB1.2.SB1.G4. Hedeflerine ulaşmayı etkileyen çevresel etmenleri belirler. SDB1.2.SB1.G5. Hedeflerine uygun planlama yapar. SDB1.2.SB1.G6. Hedeflerini planlarken esnek davranır.
SDB1.2.SB2. Motivasyonunu ayarlamak	SDB1.2.SB2.G1. Hedeflerini gerçekleştirmek için motivasyonun gerekli bir içsel güç olduğunu anlar. SDB1.2.SB2.G2. Motivasyon kaynaklarını tanımlar. SDB1.2.SB2.G3. İçsel ve dışsal motivasyon kaynaklarını ayırt eder. SDB1.2.SB2.G4. Bir eyleme başlamadan önce dikkatini etkileyebilecek etkenleri belirler. SDB1.2.SB2.G5. Bir eylemi gerçekleştirirken dikkatini olumsuz etkileyen faktörleri kontrol eder. SDB1.2.SB2.G6. Hedefleriyle ilgili çalışmalar yapmak için gerekli araç gereçleri temin eder. SDB1.2.SB2.G7. Hedefleriyle ilgili çalışmalar yapmak için gereken düzeyde risk alır. SDB1.2.SB2.G8. Hedefe ulaşma sürecinde başarı sağladığı durumlarda kendisini ödüllendirir.
SDB1.2.SB3. Bir hedefi gerçekleştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını izlemek ve yönetmek	SDB1.2.SB3.G1. Bir hedef için eylemde bulunurken gerektiğinde mevcut duygu, düşünce ve davranışları üzerinde uyarlamalar yapar. SDB1.2.SB3.G2. Hedefe yönelik olarak yapması gereken iş veya eylemleri ertelemekten kaçınır. SDB1.2.SB3.G3. Hedefleriyle ilgili iş veya eylemleri pratikte uygular. SDB1.2.SB3.G4. İş veya eylemleri gerçekleştirirken olumlu bakış açısını korur. SDB1.2.SB3.G5. Hedefleriyle ilgili ortaya çıkan fırsatları değerlendirir. SDB1.2.SB3.G6. Hedefe yönelik ve olumlu sonuçlar doğuran duygu, düşünce ve davranışları tekrar eder. SDB1.2.SB3.G7. Hedefe yönelik olmayan ve olumsuz sonuçlar doğuran duygu, düşünce ve davranışları terk eder.
SDB1.2.SB4. Bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde kendini değerlendirmek	SDB1.2.SB4.G1. Davranışlarının olası doğrudan sonuçlarını fark eder. SDB1.2.SB4.G2. Davranışlarının olası dolaylı sonuçlarını fark eder. SDB1.2.SB4.G3. Olası sonuçları düşünerek davranışlarını uyarlar. SDB1.2.SB4.G4. Uyarladığı eylemlerinin sonuçlarını değerlendirir. SDB1.2.SB4.G5. Hedefe yönelik olmayan davranışlarını ayırt eder. SDB1.2.SB4.G6. Hedefe ulaşma sürecinde problem yaşanması durumunda hedefe yönelik alternatif davranışlar belirler. SDB1.2.SB4.G7. Belirlediği alternatif davranışların sonuçlarını değerlendirir. SDB1.2.SB4.G8. Hedefe yönelik duygu, düşünce ve davranışları sonucunda elde ettiği olumlu-olumsuz çıktıları ayırt eder.
SDB1.2.SB5. Kendi öğrenme durumunu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak	SDB1.2.SB5.G1. Konu/kavram veya bilgileri öğrenmek için seçtiği öğrenme stratejisi üzerinden pratik yapar. SDB1.2.SB5.G2. Seçtiği strateji/yöntem veya teknikleri kullanırken güçlük çektiği noktaları ortadan kaldırmak için çözüm önerileri geliştirir. SDB1.2.SB5.G3. Seçtiği strateji/yöntem veya teknikleri kullanırken esnek olur. SDB1.2.SB5.G4. Seçtiği strateji/yöntem veya teknikleri kullanırken faydalı olmayanları kullanmaktan vazgeçer.

İlgili çıktı iletilirken sınıf düzeyine uygun olarak yukarıdaki göstergelerden ulaşılması hedeflenenlerin öğrencilerde gözlemlenmesi beklenmektedir. “Öğrencilerden araştırma yapmak için merak ettikleri konuyu belirleyerek tanımlamaları istenir (E1.1, SDB1.2)” çıktısında “SDB1.2.SB1 İhtiyaçlarını karşılamaya yönelik hedef belirlemek” süreç bileşeninin alt göstergelerinin öğrencilerde kazandırılmasına yönelik çıktının iletilmesi beklenmektedir.

“Öğrencilerin belirledikleri konuyla ilgili sorular sormaları sağlanır. Sorularını cevaplamaya yönelik bilgi toplamları istenir (SDB1.2). Bilgi toplama sürecinde öğrenciler tahmin etme, gözlem yapma, model oluşturma, deney yapma, veri toplama, veri kaydetme, çıkarım yapma, karşılaştırma yapma, iletişim kurma vb. bilimsel bilgiye ulaşma yollarından uygun olanlarını kullanmaları ya da araştırmada kullanıldığını tespit etmeleri için yönlendirilir.” çıktısında ise diğer süreç bileşenlerinin iletilmesi ve göstergelerden çıktı ile ilişkili olan göstergelerin öğrencilerde gözlemlenmesi beklenmektedir.

2.5.1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma Becerisi) (SDB1.3.)

SDB1.3.

Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma Becerisi)

Duygu, düşünce ve davranışların dönüştürüp geliştirilmesi için değerlendirmeler yapılmasını ve bu değerlendirmelere dayalı tepkiler oluşturulmasını ifade eder.

Süreç Bileşenleri

SDB1.3.SB1. Kendini değerlendirmek

SDB1.3.SB2. Duygu/düşünce/davranışlarını dönüştürmek

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.5.2

Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri çözümlemeleri, görüş ve argüman oluşturmaları için öğrencilere mutluluk-hayat ilişkisi bağlamında çeşitli filozofların (KungFu-Tzu, Sokrates, Epiküros, Stoa Okulu, Augustinus, Farabi, İbni Miskeyevh, Yûsuf Has Hâcip, A. Schopenhauer) görüşlerinin yer aldığı ve açık uçlu soruların bulunduğu bir çalışma kâğıdı verilir. Metinlerdeki kavram, problem ve argümanlar belirlenir (OB1). Öğrencilerin hayatın anlamı problemini mutluluk bağlamında değerlendirmeleri ve mutluluğa nasıl ulaşılacağı konusunda erdem, haz, güç, özgürlük, acı, çile kavramlarını göz önüne alarak kendi görüş ve argümanlarını yazılı veya sözlü olarak ifade etmeleri sağlanır (E3.2, SDB1.3 KB2.10). Öğrencilerden insanın zayıf ve güçlü yanlarının farkında olması ve bencil davranışlarından kaçınmasının önemini ifade etmeleri istenir (D10.3). Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. açısı geliştirmeleri sağlanabilir.

Yukarıda verilen öğretim programı felsefe dersinin 11. sınıf Hayatın Anlamı ünitesinden örnek olarak alınmıştır. Örnekte SDB1.3 Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma) becerisinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısında öğrencilerin hayatın anlamı ve mutluluk konusunda kendi görüş ve argümanlarını oluşturmaları amaçlanmaktadır. Böylece öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri konu ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarının farkına varmaları beklenmektedir. Diğer taraftan öğrenciler hayatın anlamına yönelik duygu, düşünce ya da eylemlerini mevcut yaşantılarına uyarlayabilirler. Ayrıca, öğrencilerin diğerlerinin bakış açılarını fark etmeleri, gelecek yaşantılarında farklı olay ve durumlara uyum süreçlerini kolaylaştırabilir.

SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma Becerisi)

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB1.3.SB1. Kendini değerlendirmek	SDB1.3.SB1.G1. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarını inceler. SDB1.3.SB1.G2. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarını değerlendirir. SDB1.3.SB1.G3. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarını ortaya çıkaran faktörleri tanımlar.
SDB1.3.SB2. Duygu/düşünce/ davranışlarını dönüştürmek	SDB1.3.SB2.G1. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik yaptığı değerlendirmeler sonucunda yaşadığı duygulanımı fark eder. SDB1.3.SB2.G2. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik yaptığı değerlendirmelerden doyum sağlar. SDB1.3.SB2.G3. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik yaptığı değerlendirmeleri yeni olay ve durumlara uyum sağlama sürecinde kullanır.

“Öğrencilerin hayatın anlamı problemini mutluluk bağlamında değerlendirmeleri ve mutluluğa nasıl ulaşılacağı konusunda erdem, haz, güç, özgürlük, acı, çile kavramlarını göz önüne alarak kendi görüş ve argümanlarını yazılı veya sözlü olarak ifade etmeleri sağlanır (E3.2, SDB1.3, KB2.10).” çıktısında ilk aşamada “SDB1.3.SB1. Kendini değerlendirmek” süreç bileşeninin göstergelerinin öğrencide gözlemlenmesi beklenmektedir. Burada KB2.10 çıkarım yapma kavramsal becerisi ile bütünleşik bir şekilde işletilen sosyal-duygusal becerinin ikinci aşamasında kendini değerlendirme sonucu edindiği bilgileri diğer süreç bileşeni ile yazılı ve sözlü ifade etme yolu ile duygu/düşünce ve davranışlarını dönüştürmesi beklenmektedir. Kendine uyarılama sürecinde fark etme, doyum sağlama ve uyum sağlama kavramları göstergeler içinde gözlemlenmesi beklenen önemli kavramlar olarak öne çıkmaktadır.

2.5.2. SOSYAL YAŞAM BECERİLERİ (SDB2)

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ikinci bileşeni sosyal yaşam becerileridir. Sosyal yaşam becerileri, kişinin toplumsal hayata etkin olarak katılabilmek ve günlük hayatta karşılaştığı problemlerin üstesinden gelebilmek için kullandığı becerileri ifade etmektedir ve bu açıdan kişinin toplumsal yönü ile ilişkilidir. Öğretim programlarında (I) iletişim, (II) iş birliği ve (III) sosyal farkındalık olmak üzere üç sosyal yaşam becerisi tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri ile ilgili örnekler ve açıklamaları sunulmuştur.

2.5.2.1. İletişim Becerisi (SDB2.1.)

SDB2.1. İletişim Becerisi

Duygu, düşünce veya bilgilerin sözlü ya da sözsüz olarak başkalarına iletilmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- SDB2.1.SB1. Başkalarını etkin şekilde dinlemek
- SDB2.1.SB2. Duygu ve düşüncelerini ifade etmek
- SDB2.1.SB3. Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak
- SDB2.1.SB4. Grup iletişimine katılmak
- SDB2.1.SB5. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Öğrencilerle herhangi bir katı veya sıvı maddenin su ve benzeri bir çözücü içinde çözünme özelliklerine ilişkin bilgilerin hem alt mikro hem de sembolik seviyede verildiği kanıt kartları paylaşılır. Öğrenciler, kanıt kartlarında verilen örnekleri inceleyerek maddelerin birbiri içinde çözünüp çözünmemesinin nelere bağlı olduğuna ilişkin düşüncelerini etki altında kalmadan ifade eder (D11.2). Ayrıca öğrencilerden bir maddenin diğeri içinde çözünmesine ilişkin ölçütlerin neler olabileceğini belirlemeleri istenir (SDB2.1, OB7). Öğrenciler, çözünme sürecine ilişkin verilen alt mikro ve sembolik seviyedeki verileri çözücü ve çözünenin yapısı bağlamında polar ya da apolar; moleküler ya da iyonik şeklinde düzenler ve çözünmenin gerçekleşme durumunu açıklayacak şekilde veri seti oluşturur (E3.7, OB7). Öğrencilerin çözücü ve çözünen maddeler arasındaki çözücü-çözücü, çözünen-çözünen ve çözücü-çözünen etkileşimleri üzerinde düşünmeleri; maddelerin birbiri içinde çözünme ya da çözünmeme durumlarını kanıtlara dayanarak gerekçelendirmeleri sağlanır. Bu gerekçelendirmenin araştırmacı ve sorgulayıcı olmanın temelini oluşturduğu vurgulanır (KB2.14, E3.6, D3.3, OB7). Öğrencilerden çalışma yaprağında verilen maddelerin sudaki çözünürlüğünü maddelerin iyonik veya moleküler yapısına ve molekül polarlığına/apolarlığına göre belirlemeleri istenebilir.

Yukarıda verilen öğretim programı örneği kimya dersinin 10. sınıf, Çeşitlilik temasından alınmıştır. Örnek incelendiğinde SDB2.1 İletişim becerisinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısı gerçekleştirilirken öğrencilerin maddelerin birbirleri çözünmelerini etkileyen nedenleri sınıf içinde açıklamaları istenmektedir. Bu yolla öğrencilerin sınıfta diğer akranları ile etkileşim kurlmaları sağlandığından iletişim becerilerinin geliştirmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca örnekte görüldüğü gibi iletişim becerisi, özgürlük değerinin “D11.2.2. Duygu, düşünce, inanç ve izlenimlerini etki altında kalmadan ifade eder.” alt eylemi ile birlikte işletilerek iletişimde özgür ifadenin sağlanması amaçlanmıştır.

SDB2.1. İletişim Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB2.1.SB1. Başkalarını etkin şekilde dinlemek	SDB2.1.SB1.G1. Başkalarından gelen iletileri fark eder. SDB2.1.SB1.G2. Farklı kanallardan gelen iletileri bağlam etrafında birleştirir. SDB2.1.SB1.G3. Başkalarının anlattıklarını dinlemek için onlara zaman ayırır. SDB2.1.SB1.G4. Başkalarını dinlerken ne karşılık vereceğini düşünmekten çok ne söylediklerini anlamaya çalışır. SDB2.1.SB1.G5. Başkaları konuşurken cevap vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini bekler. SDB2.1.SB1.G6. Etkin dinlemenin iletişime katkısını değerlendirir.
SDB2.1.SB2. Duygu, düşünceleri ifade etmek	SDB2.1.SB2.G1. Duygu ve düşüncelerini fark eder. SDB2.1.SB2.G2. Duygu ve düşüncelerini sınıflandırır. SDB2.1.SB2.G3. Duygu ve düşüncelerini ifade etmek için uygun zaman ve ortamı belirler. SDB2.1.SB2.G4. Duygu ve düşüncelerini bağlama uygun şekilde açıklar. SDB2.1.SB2.G5. Duygu ve düşüncelerini beden dili ile uyumlu olarak açıklar. SDB2.1.SB2.G6. Duygu ve düşünce ifadelerinin iletişime katkısını değerlendirir.
SDB2.1.SB3. Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak	SDB2.1.SB3.G1. Sözlü etkileşimin gücünü ve önemini fark eder. SDB2.1.SB3.G2. Sözsüz etkileşimin gücünü ve önemini fark eder. SDB2.1.SB3.G3. Sözlü ve sözsüz etkileşim için iletişim kanalları belirler. SDB2.1.SB3.G4. Sözlü mesajlar alıp verir. SDB2.1.SB3.G5. Sözsüz mesajlar (duraksama, ses tonundaki duygusal ton, yüz ifadeleri, beden dili, beden yönelimi, seçilen kıyafetler, esnemek vb.) alıp verir. SDB2.1.SB3.G6. Ortak bağlamlar oluşturarak başkalarıyla iletişim başlatır. SDB2.1.SB3.G7. İletişim kurulan kişi ya da kişilerle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlar. SDB2.1.SB3.G8. Anlaşılmayan konuları açığa çıkarmak için etkili sorular sorar. SDB2.1.SB3.G9. Sağlanan etkileşimin iletişime katkısını değerlendirir.
SDB2.1.SB4. Grup iletişimine katılmak	SDB2.1.SB4.G1. Ortaklıklar çerçevesinde oluşan gruplara katılır. SDB2.1.SB4.G2. Grubun diğer üyeleriyle etkileşim sağlar. SDB2.1.SB4.G3. Grup üyelerinin duygu ve düşünceleri ile ilgilenir. SDB2.1.SB4.G4. Ortak faydaya yönelen grup içi iletişime katkıda bulunur. SDB2.1.SB4.G5. Konuşurken bağlama uygun, kısa, net ve tüm grubu ilgilendiren mesajlar vermeyi tercih eder. SDB2.1.SB4.G6. Grup iletişiminin sosyal-duygusal kazanımlarını değerlendirir.
SDB2.1.SB5. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak	SDB2.1.SB5.G1. İletişimin önündeki engelleri fark eder. SDB2.1.SB5.G2. İletişimin önündeki engelleri sınıflandırır. SDB2.1.SB5.G3. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak için plan yapar. SDB2.1.SB5.G4. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak için yaptığı planı uygular. SDB2.1.SB5.G5. İletişimin önündeki engellerin giderilip giderilmediğini denetler.

İletişim becerisi işletilirken gözlemlenmesi beklenen süreç bileşenleri ve göstergeleri yukarıda gösterilmektedir. Verilen örnekte özellikle iletişimin en temel becerisi olan arkadaşlarının sözlü ifadelerini dinleme becerisini göstermesi beklenirken sonrasında kendi duygu ve düşüncelerini süreç bileşenlerine ve alt göstergelerine uygun şekilde ifade etmesi beklenmektedir.

2.5.2.2. İş Birliği Becerisi (SDB2.2)

SDB2.2. İş Birliği Becerisi

Ortak bir hedefe ulaşmak için iki veya daha fazla kişinin birlikte çalışabilmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri
SDB2.2.SB1. Kişi ve gruplarla iş birliği yapmak
SDB2.2.SB2. Düşüncelerini başkalarıyla tartışmak/müzakere etmek
SDB2.2.SB3. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşma sağlayıp ortaklıklar kurmak
SDB2.2.SB4. Ekip (takım) çalışması yapmak ve yardımlaşmak
SDB2.2.SB5. Sosyal etkileşimlerle elde edilen çıktıları eyleme dönüştürmek

**Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları****FB.5.7.1.3**

Öğrencilere atık yönetimi uygulamaları ile ilgili açık uçlu sorular yöneltilir. Atık yönetimi uygulamaları ve sıfır atık hiyerarşisi tanıtılır. İlk aşamanın atık oluşumunun önlenmesi olduğu vurgulanır. Geri kazanım, ileri dönüşüm ve yeniden kullanım kavramları açıklanarak geri dönüşümle farkları belirtilir. İleri dönüşüm hayatın birçok farklı alanının yanında sanatta da yer bulduğu ve atıklardan eserler üretildiği ifade edilerek atıktan sanata dönüşümü incelemeleri ve bu konuda farkındalık kazanmaları sağlanır (OB9, D7.3). Öğrencilerin kendi atık yönetim uygulamalarını gözden geçirmeleri sağlanır (D19.1, SDB1.1). Öğrencilerin atık yönetimi uygulamalarına yönelik neler yapabileceğine dair çıkarımda bulunmaları beklenir. Bunun için ayrılıp birleşme, vızıltı grupları vb. teknikler ile grup tartışması yaptırılır (KB.2.18, SDB2.1, SDB2.2). Öğrencilerin ulaştıkları çıkarımları değerlendirmeleri sağlanır (KB.3.1). Bu aşamada öğrencilerin empati kurmaları sağlanır (D14.1). Atık yönetiminin çevresel temizliğin yanında sürdürülebilirliğin parçası olduğu ve sürdürülebilirlik açısından önemli olduğunu fark etmeleri sağlanır (D18, OB8). Bu süreçte öğrencilerin açık fikirlilikle kendi davranışlarına ilişkin değerlendirme yapmaları, uygun yöntemleri kullanmaları ve tasarruflu davranma konusunda sorumluluk almaları sağlanır (SDB1.2, SDB1.1, D16.2, D17.2, E2.2, E3.5). Sürece ilişkin değerlendirme için kontrol listesi kullanılabilir. Tartışma sırasında Türkçe dersinden faydalanılabilir. Değerlendirmek için çalışma kâğıtları kullanılabilir.

Yukarıda verilen öğretim programı örneği ortaokul fen bilimleri dersinin 5. sınıf Sürdürülebilir Yaşam ve Geri Dönüşüm ünitesinden alınmıştır. Örnek incelendiğinde **SDB1.1 Kendini Bilme/Öz Farkındalık** ve **SDB1.2 Kendini Düzenleme/Öz Düzenleme** benlik becerilerinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısı gerçekleştirilirken öğrenciler; çevre bilinci konusunda kendi atık yönetim uygulamalarını gözden geçirerek öğrenecekleri yeni konu, kavram veya bilgilerle eskiden öğrendiklerini kontrol ederler. Bunun yanı sıra öğretmenin sınıf içinde kullanacağı iletişim ve iş birliğine dayalı jigsaw (ayrılıp birleşme) ve vızıltı grupları gibi tekniklerle öğrencilerde **SDB2.1 İletişim** becerisi ve **SDB2.2 İş Birliği** becerilerinin de geliştirilebileceği öngörülmektedir.

**Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları****MAT.7.1.5**

çarpımsal ilişkileri ayırt etmeleri beklenir. Toplamsal ve çarpımsal ilişkileri ayırt eden öğrencilerden iki niceliğin çarpımsal ilişkiler kurularak karşılaştırılmasında yemek tariflerindeki malzeme miktarları, alışveriş yaparken ürün fiyatları ve miktarları, spor aktivitelerinde zaman ve mesafe gibi gerçek yaşam bağlamları üzerinden oranlar oluşturmaları istenir. Seçilecek bağlamlarla ilişkili olarak düzenli spor etkinliklerine katılmanın sağlıklı yaşam için önemi (D13.2) ve alışveriş sırasında fiyat araştırması yapma (D17.1) üzerine konuşulabilir. Bu süreçte grup çalışması yapılabilir (SDB2.2). Grup çalışmasında “örneğin 2 kutu mavi boya ve 5 kutu sarı boya karıştırılarak yeşil boya elde ediliyor. Aynı tonda yeşil boya elde etmek için oluşturulabilecek farklı boya miktarları neler olabilir?” şeklinde bir bağlamda öğrencilerin çeşitli stratejiler kullanarak oranlar oluşturmaları ve nicelikleri ilişkilendirmeleri sağlanır. Ardından oranın sembolik temsili, $a:b$, $\frac{a}{b}$, a/b şeklinde farklı biçimlerde ifade edilir. Grup çalışmasının sonunda öğrencilerin kendilerini ve akranlarını değerlendirmeleri için öz değerlendirme ve akran değerlendirme formu (SDB1.2) kullanılabilir.

Yukarıda verilen öğretim programı örneği, 7. sınıf Sayılar ve Nicelikler temasından alınmıştır. Burada ilgili alan becerisi kazandırılırken aynı zamanda **SDB2.2. İş Birliği** becerisi ve **SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)** becerisi işe koşulmuştur. İş birliği becerisi grup çalışması etkinliğiyle, öz düzenleme becerisinin “Bir hedefi gerçekleştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını izlemek, yönetmek ve bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde öz değerlendirme yapmak” bileşenleri, öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları kullanılarak kazandırılmaya çalışılmıştır.

SDB2.2. İş Birliği Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB2.2.SB1. Kişi ve gruplarla iş birliği yapmak	SDB2.2.SB1.G1. İş birliği yapabileceği kişi ve grupları tespit eder. SDB2.2.SB1.G2. Yapılacak iş birliği için uygun koşulları belirler. SDB2.2.SB1.G3. Gerektiğinde kişi ve gruplarla ortaklıklar oluşturur. SDB2.2.SB1.G4. Sağlanan iş birliğinin çıktılarını değerlendirir.
SDB2.2.SB2. Düşüncelerini başkalarıyla tartışmak/ müzakere etmek	SDB2.2.SB2.G1. Düşüncelerini tartışabileceği ortamları tespit eder. SDB2.2.SB2.G2. Uygun koşullar altında düşüncelerini başkalarıyla tartışır. SDB2.2.SB2.G3. Tartışmaların kendi duygu, düşünce ve davranışlarına etkisini değerlendirir. SDB2.2.SB2.G4. Tartışmaların başkalarına olan katkısını değerlendirir.
SDB2.2.SB3. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşma sağlayıp ortaklıklar kurmak	SDB2.2.SB3.G1. Başkalarının kendisinden farklı düşündüğünü fark eder. SDB2.2.SB3.G2. Düşünceler arasındaki farklılıkları belirler. SDB2.2.SB3.G3. Düşünceler arasındaki ortaklıkları/uyuşmaları belirler. SDB2.2.SB3.G4. Alternatif fikirler ortaya koyar. SDB2.2.SB3.G5. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşmak için çözüm arar. SDB2.2.SB3.G6. Ortak çalışma sorumluluğu üstlenir. SDB2.2.SB3.G7. Gerektiğinde kendi görüş ve düşüncelerini farklı görüş ve düşünceleri dikkate alarak uyarlar. SDB2.2.SB3.G8. Farklı düşünceler üzerindeki bireysel katkılarını değerlendirir. SDB2.2.SB3.G9. Sağlanan uzlaşma ve kurulan ortaklığın çıktılarını değerlendirir.
SDB2.2.SB4. Ekip (takım) çalışması yapmak ve yardımlaşmak	SDB2.2.SB4.G1. Yardımlaşma ve takım çalışmasının önemini fark eder. SDB2.2.SB4.G2. Ortak hedefler doğrultusunda takım oluşturur ya da var olan bir takıma dâhil olur. SDB2.2.SB4.G3. Diğer üyelerle görev paylaşımı ya da birliği oluşturur. SDB2.2.SB4.G4. Diğer üyelerle yardımlaşır. SDB2.2.SB4.G5. Aldığı görevleri yerine getirerek takıma katkı sağlar. SDB2.2.SB4.G6. Takım ruhunu önemser. SDB2.2.SB4.G7. Takım üyeleri ile saygı ve güven bağları kurar. SDB2.2.SB4.G8. Takım çalışmasının kendine ve takımına katkılarını değerlendirir.
SDB2.2.SB5. Sosyal etkileşimlerle elde edilen çıktıları eyleme dönüştürmek	SDB2.2.SB5.G1. Sosyal etkileşimlerin taraflar açısından çıktılarını sorgular. SDB2.2.SB5.G2. Sosyal etkileşimler sonucu elde edilen çıktıları sınıflandırır. SDB2.2.SB5.G3. Sosyal etkileşim çıktılarının eyleme dönüşmesi için plan yapar. SDB2.2.SB5.G4. Çıktılara dayalı olarak belirlediği eylem planını uygular. SDB2.2.SB5.G5. Ortaya çıkan eylemlerin sonuçlarını değerlendirir.

Örneklerde verilen benlik ve sosyal yaşam becerilerinin nasıl işletilebileceği, ilgili çıktıda hangi teknikler ve yöntemin kullanılabileceği konusunda ayrıntılı olarak bilgi vermektedir. Yukarıdaki tabloda verilen iş birliği sosyal yaşam becerisinin, süreç bileşenleri ve göstergeleri incelendiğinde benlik becerileri ve iletişim becerisini de kapsayan bir yapıda olduğu görülmektedir.

2.5.2.3. Sosyal Farkındalık Becerisi (SDB2.3.)

SDB2.3.

Sosyal Farkındalık Becerisi

Farklı geçmiş, kültür ve şartlardan gelen kişiler de dâhil olmak üzere başkalarının bakış açılarını anlama ve onlarla hemhâl olmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri
SDB2.3.SB1. Sosyal ipuçlarını dikkate almak
SDB2.3.SB2. Başkalarının duygularını, düşüncelerini ve bakış açılarını anlamak
SDB2.3.SB3. Başkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek
SDB2.3.SB4. Toplumsal normlar hakkında bir anlayış geliştirmek

**Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları****MAT.6.1.4**

İki doğal sayının ortak bölenleri veya ortak katlarını bulmayı gerektiren problem bağlamlarının seçiminde öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları durumlar ve ilgilerini çekecek bağlamlar -tarım arazilerine eşit aralıklarla fidan dikme gibi- ele alınır. Ayrıca sokak hayvanlarına eşit büyüklükte paketler hazırlama gibi bağlamlar ile öğrencilere hayvanlar için şefkat göstermenin ve merhamet değerinin önemi vurgulanabilir (**SDB2.3, D9.3**). Bu süreçte en büyük ortak bölen (EBOB) ve en küçük ortak kat (EKOK) kavramlarına değinilmez. Öğrencilerin çevrim içi hesap makinelerinden, matematik yazılımından veya dijital oyunlardan (**E2.5**) yararlanmaları sağlanabilir (**MAB5**). Bu araçlar ile öğrencilerin kavramları sorgulamaları ve bunun sonucunda işlemlere ilişkin çok yönlü ve derin bir bakış açısı geliştirmeleri sağlanabilir.

Yukarıda öğretim programı örneği 6. sınıf “Doğal Sayılar temasından” alınmıştır. Burada ortak bölenler ve ortak katlar konusu işlenirken bir yandan da öğrencilere çeşitli sosyal konulara ilişkin farkındalık kazandırmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda **SDB2.3. Sosyal Farkındalık** becerisi işe koşulmuştur. Bu becerinin “Okulunun, yaşadığı toplumun veya dünyanın bir ihtiyacını/sorununu keşfeder; topluma olumlu katkıda bulunmak için çabalar.” gibi göstergeleri bulunmaktadır. Bu sayede öğrencilerin hem bilişsel hem de sosyal-duygusal gelişimlerine katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Öğrencinin ilgili çıktı ile sosyal farkındalık kazanması amaçlanırken, bu sosyal beceri D9.3 merhamet değerinin insanı ve doğayı sevmek eylemi ile birlikte işletilmektedir.

**Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları****HB.2.3.2**

Öğrencilerden toplumsal yaşamda nezaket ve görgü kurallarına uyabilmeleri (**KB1**) beklenir. Bunun için toplumsal yaşamda uyulması gereken nezaket ve görgü kurallarını ifade etmeleri istenir. Konu ile ilgili görüş geliştirme, pazar yeri, öğrenme halkası gibi teknikler kullanılarak çeşitli etkinlikler yaptırılır. Günlük yaşantılarında yakın çevreleriyle etkileşimde bulunurken iletişim kurmak, saygılı ve anlayışlı olmak, özür dilemeyi ve teşekkür etmeyi bilmek, gerekli yerlerde sıranın gelmesini beklemek (**E2.1**) gibi nezaket kuralları; ağızımızda yiyecek varken konuşmamak, çatal, kaşık, peçete kullanmak, sofraya beraber oturup beraber kalkmak gibi görgü kuralları (**SDB2.3, SDB2.3, SB3**) üzerinde durulur (**OB5.1**). Bu nezaket ve görgü kurallarına uyarak anlayışlı davranmanın (**D15.1**), insana ve topluma değer vermenin önemine vurgu yapılır (**D5.1**). Öğrencilere konu ile ilgili örnek olay, canlandırma, gösterim, rol oynama gibi tekniklerle çeşitli etkinlikler yaptırılır. Öğrencilerden toplumsal yaşamda uyulması gereken nezaket ve görgü kurallarına uygun davranışlar sergilemeleri beklenir (**D14.1**). Öğrencilerden yakın çevresindeki kişilerle etkileşimde bulunurken (**SDB2.1, SDB2.1, SB3**) nezaket ve görgü kurallarını sergilemeleri istenir. Öğrencilere nezaket ve görgü kurallarından oluşan günlük, haftalık kontrol listesi sunulur. Bu kontrol listeleri kullanılarak öğrencilerin konu ile ilgili davranışları değerlendirilebilir.

Yukarıdaki öğretim programı örneği, 2. sınıf hayat bilgisi dersi Ailem ve Toplum temasından alınmıştır. Verilen bu örnekte öğrencilere toplumsal yaşamda nezaket ve görgü kurallarına uygun davranabilme ile ilgili bilişsel beceriler kazandırılması hedeflenmiştir. Ayrıca öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine de katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu çerçevede öğrenme hedeflerinin içerisinde **SDB2.3. Sosyal Farkındalık** becerisi işe koşulmuştur. Bu becerinin hedefinde, öğrencilerin kendisi ve başkaları arasındaki ortak yönleri belirlemesi, başkalarıyla arasındaki farklılıkları tespit etmesi; farklı bakış açıları, kültürler veya sosyal grupların sahip olduğu değerlerin farkında olarak bu değerleri önemsemesi gibi bazı alt beceriler kazandırılması hedeflenmektedir. Öğrenme hedeflerinin içerisinde işe koşulan başka bir sosyal-duygusal öğrenme becerisi ise, **SDB2.1. İletişim** becerisidir. Bu beceriyle, öğrencilerin sözlü etkileşimin gücünü ve önemini fark etmesi, ortak bağlamlar oluşturarak başkalarıyla iletişim başlatması ve iletişim kurulan kişi ya da kişilerle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlaması gibi bazı alt becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir.

SDB2.3. Sosyal Farkındalık Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB2.3.SB1. Sosyal ipuçlarını dikkate almak	SDB2.3.SB1.G1. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarını fark eder. SDB2.3.SB1.G2. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarını tanır. SDB2.3.SB1.G3. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarından faydalanarak başkalarının davranışlarını çözümler. SDB2.3.SB1.G4. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarından faydalanarak kendi davranışlarının başkaları üzerindeki etkisini fark eder.
SDB2.3.SB2. Bашkalarının duygularını, düşüncelerini ve bakış açılarını anlamak	SDB2.3.SB2.G1. Başkalarının mevcut bir durum hakkında farklı düşünebileceğini ve hissedebileceğini fark eder. SDB2.3.SB2.G2. Farklı bakış açılarına sahip kişileri dikkatle dinler. SDB2.3.SB2.G3. Başkalarının duygularını, bakış açılarını ve görüşlerini anlamayı önemser. SDB2.3.SB2.G4. Başkalarıyla aynı fikirde olmadığını yapıcı olarak ifade eder.
SDB2.3.SB3. Bашkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek	SDB2.3.SB3.G1. Kendisi ve başkaları arasındaki ortak yönleri belirler. SDB2.3.SB3.G2. Kendisi ve başkaları arasındaki farklılıkları tespit eder. SDB2.3.SB3.G3. Sosyal ve kültürel faktörler açısından çeşitli grupların varlığını tanır. SDB2.3.SB3.G4. Kendinden farklı bireylerle ilişki kurmaya yönelik stratejiler geliştirir. SDB2.3.SB3.G5. Farklı bakış açılarının, kültürlerin veya sosyal grupların sahip olduğu değerlerin farkında olarak bu değerleri önemser. SDB2.3.SB3.G6. Farklı kültür ve bakış açılarının toplum refahına yaptıkları olumlu katkıları tanır.
SDB2.3.SB4. Toplumsal normlar hakkında bir anlayış geliştirmek	SDB2.3.SB4.G1. Çeşitli sosyal bağlamlardaki farklı normları fark eder. SDB2.3.SB4.G2. Toplumsal normların toplum üzerindeki etkisini anlar. SDB2.3.SB4.G3. Okulunun, yaşadığı toplumun veya dünyanın bir ihtiyacını/sorununu keşfeder. SDB2.3.SB4.G4. Topluma olumlu katkıda bulunmak için çabalar.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere nezaket ve görgü kuralları ile ilgili verilen çıktılarda iletişim ve sosyal farkındalık becerisi, “**SDB2.1.SB3. Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak**” ve “**SDB2.3.SB3. Başkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek**” süreç bileşenleri ile kazandırmayı amaçlamaktadır. Yine eş zamanlı olarak Saygı değerinin “**D14.1. Nezaketli olmak**” alt başlığındaki eylemlerin işe koşulması ile iletişim kurarken başkalarının düşüncelerini saygılı bir şekilde dinleyerek anlamaya çalışmalarını sağlayarak sosyal-duygusal becerilerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

2.5.3. ORTAK/BİRLEŞİK BECERİLER (SDB3)

Öğretim programlarında alan yazınındaki diğer sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin kavramsallaştırılmasından farklı biçimde özgün ortak/birleşik beceriler olarak ifade edilen bir beceri seti tanımlanmıştır. Bu noktada ortak/birleşik beceriler, benlik becerileri ve sosyal yaşam becerileri ile birlikte sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin yapısını oluşturmakta ayrıca benlik becerileri ile sosyal yaşam becerilerinin kesişim noktasında yer almaktadır. Bu sayede birey, becerilerin hem kişisel hem de toplumsal yönünden beslenmektedir. Öğretim programlarında **(I) uyum, (II) esneklik ve (III) sorumlu karar verme** olmak üzere üç ortak/birleşik beceri tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri ile ilgili örnekler ve açıklamaları sunulmuştur.

2.5.3.1. Uyum Becerisi (SDB3.1.)

SDB3.1. Uyum Becerisi

Hem benlik hem de çevreyle dengeli bir ilişki kurulup bu ilişkinin sürdürülebilmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

SDB3.1.SB1. Yeni, değişen ve belirsiz durumları anlamak
SDB3.1.SB2. Yeni, değişen ve belirsiz durumlar karşısında değişime açık ve istekli olmak
SDB3.1.SB3. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarla başa çıkmak için düşünce biçimini ayarlamak
SDB3.1.SB4. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarda davranış veya eylemin doğasını, seviyesini ve derecesini ayarlamak
SDB3.1.SB5. Yeni, değişen ve belirsiz bir çevreyle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek için duygusal tepkileri ayarlamak

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

BIY.10.2.2

a-b-c) Sınıf ortamında bir doğa belgeseli veya video izletilerek öğrencilerden tür içi ve türler arası etkileşimleri tespit etmeleri istenebilir. Komünite, popülasyon dinamikleri ve süksesyonlarla ilgili çeşitli örnek olaylar verilir. Bu süreçte süksesyon çeşitlerine yer verilmez. Öğrencilerden küçük gruplar hâlinde çalışarak verilen örnek olaylarda gördükleri etkileşim ve değişimleri tanımlamaları ve karşılaştırmaları istenir. Gruplardan örnek olaylardaki komünite ve popülasyonlarda görülen etkileşim ve değişimle ilgili sorular oluşturmaları, oluşturdıkları sorularla ilgili araştırma yaparak bilgi toplamaları istenir.

ç-d) Öğrencilerin topladıkları bilgilerin doğruluğunu bilimsel kaynaklara başvurarak değerlendirmeleri, komünite ve popülasyonlarda görülen etkileşim ve değişimlerle ilgili çıkarım yapmaları sağlanır. Bu süreçte popülasyonlarda görülen dağılım biçimleri, büyüme ve hayatta kalma eğrilerine değinilmez. Öğrencilerden yaptıkları çıkarımlardan elde ettikleri bilgileri kendi yaşamlarında karşılaştıkları sorunların (nüfus artışı, göç vb.) çözümünde nasıl kullanabileceklerini ifade etmeleri istenir (SDB3.1). Araştırma sonuç-

Yukarıdaki öğretim programı örneği biyoloji dersinin 10. sınıf, Ekoloji temasına aittir. Burada **SDB3.1 Uyum** becerisine yer verildiği görülmektedir. Öğrenme yaşantısında öğrencilerden komünite ve popülasyonlarla ilgili çeşitli çıkarımlara ulaşmaları ve bu doğrultuda yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara yönelik çözümler oluşturmaları beklenmektedir. Böylece öğrenciler; bulundukları çevredeki sorunların farkına varabilir, sorunlara alternatif çözümler geliştirebilirler. Dahası öğrenciler, edindikleri kazanımları gelecekte karşılaştıkları yeni durumlara uyum sağlamada da kullanabilirler. Kuramsal düzeyde edinilen bilgilerin gerçek yaşam sorunlarıyla ilişkilendirilmesi, uyum becerisinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

“Öğrencilerden yaptıkları çıkarımlardan elde ettikleri bilgileri kendi yaşamlarında karşılaştıkları sorunların (nüfus artışı, göç vb.) çözümünde nasıl kullanabileceklerini ifade etmeleri istenir (SDB3.1).” çıktısı ile ilişkilendirilen Uyum Becerisi doğrudan biyoloji dersinde edindiği bilgi ve deneyimden beslenerek hayatına aktarmasını amaçlamaktadır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

HB.1.1.3

Öğrencilerden sınıf ve okul ortamında kurallara uygun davranabilmeleri (SDB3.1, SDB3.1.SB1, SDB3.1.SB4) beklenir. Bunun için öğrencilerden sınıf ve okul ortamındaki kuralları fark etmeleri (a) istenir. Öğrencilerin kendi hak ve sorumluluklarını düşünürken başkalarının haklarına saygı duymalarının gerekliliği (D1.1) konusunda beyin fırtınası, iş birliği öğretimi gibi teknikler kullanılarak öğrencilerle birlikte sınıf kuralları oluşturulur. Bu süreçte öğrencilerden düşüncelerini arkadaşlarıyla (E3.5) paylaşmaları, sınıf kuralları ile ilgili farklı düşünceler üzerinde uzlaşmaları beklenir (SDB2.2, SDB2.2.SB1, SDB2.2.SB2, SDB2.2.SB3). Bunun gibi grup etkinliklerinde öğrencilerin sorumluluk almaları (E2.2), kendilerini ifade ederken duygu, düşünce ve davranışlarında kontrollü olmaları (D12.2) ve başkalarının bakış açılarını anlamaları (E2.1) üzerinde durulur. Sınıf kurallarından yola çıkarak koridorda koşmamak, ortak kullanım alanlarını temiz tutmak gibi okulda uyulması gereken kurallara örnekler verilir. Ardından öğrencilere okul ortamındaki genel davranışlar hakkında gözlem yapma fırsatı verilerek (OB1.2) öğrencilerden okul kurallarına örnekler vermeleri istenir. Öğrencilerden sınıf ve okul ortamında kurallara uygun davranışlar sergilemeleri (b) beklenir. Sınıf ve okul kuralları ile ilgili boyama, kesme-yapıştırma etkinliklerinden oluşan çalışma yaprakları kullanılabilir. Bu çalışmalar sınıf panosu gibi alanlarda sergilenir. Öğrencilerin sınıf ve okul kuralları ile ilgili davranışları görsellerle oluşturulmuş öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Yukarıda verilen öğretim programı örneği 1. sınıf Hayat Bilgisi dersi Ben ve Okulum temasından alınmıştır. Verilen bu örnekte öğrencilere sınıf ve okul ortamında kurallara uygun davranabilme ile ilgili bilişsel beceriler kazandırılması temel hedeftir. Diğer yandan öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine de katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu çerçevede öğrenme hedeflerinin içerisinde **SDB3.1. Uyum** becerisi işe koşulmuştur. Bu becerinin hedefinde örnekte olduğu üzere okula yeni başlayan 1. Sınıf öğrencisinin sınıf ve okul kurallarını öğrenmesi gibi öğrencilerin yeni durumlarla etkili bir şekilde başa çıkmak için kaynaklar araması, belirsiz durumlarda kendisine yardımcı olacak yeni yollar geliştirmesi ve bu durumlara uyum sağlamak için gerekirse davranışlarında değişikliğe gitmesi gibi bazı alt beceriler kazandırılması hedeflenmektedir. Öğrenme hedeflerinin içerisinde işe koşulan başka bir sosyal-duygusal öğrenme becerisi ise, **SDB2.2. İş Birliği** becerisidir. Bu becerinin hedefinde ise, öğrencilerin arkadaşları ile ortaklıklar oluşturması, başkalarının kendinden farklı düşündüğünü fark etmesi, düşünceler arasındaki ortaklıkları/uyuşmaları belirlemesi, alternatif fikirler ortaya koyması ve son olarak farklı düşünceler üzerinde uzlaşmak için çözüm araması gibi bazı alt beceriler kazandırılması hedeflenmektedir.

SDB3.1. Uyum Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB3.1.SB1. Yeni, değişen ve belirsiz durumları anlamak	SDB3.1.SB1.G1. Karşılaştığı yeni, belirsiz veya değişen durumları olumlu karşılar. SDB3.1.SB1.G2. Yeni, belirsiz veya değişen durumların gerektirdiği değişim ihtiyacını fark eder. SDB3.1.SB1.G3. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarla kendi koşullarını karşılaştırır.
SDB3.1.SB2. Yeni, değişen ve belirsiz durumlar karşısında değişime açık ve istekli olmak	SDB3.1.SB2.G1. Değişimi gelişmek için bir fırsat olarak görür. SDB3.1.SB2.G2. Yeni bakış açılarını ve konuları öğrenmeye isteklidir. SDB3.1.SB2.G3. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarda esnek bir tutum benimser. SDB3.1.SB2.G4. Değişimin gerektirdiği adımları atmak için istekli davranır.
SDB3.1.SB3. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarla başa çıkmak için düşünce biçimini ayarlamak	SDB3.1.SB3.G1. Yeni bir durumla karşılaştığında kendisine yardımcı olacak alternatif seçenekler üzerinde düşünür. SDB3.1.SB3.G2. Yeni bir durum hakkında düşünme şeklini gözden geçirir. SDB3.1.SB3.G3. Gerektiğinde yeni bir durumda düşüncelerini veya beklentilerini ayarlar.
SDB3.1.SB4. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarda davranış veya eylemin doğasını, seviyesini ve derecesini ayarlamak	SDB3.1.SB4.G1. Yeni durumlarla etkili bir şekilde başa çıkmak için yardımcı olabilecek kaynaklar arar. SDB3.1.SB4.G2. Belirsiz durumlarda kendisine yardımcı olacak yeni yollar geliştirir. SDB3.1.SB4.G3. Yeni bir durumla karşılaştığında uyum sağlamak için gerekirse davranışlarını değiştirir.
SDB3.1.SB5. Yeni, değişen ve belirsiz bir çevreyle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek için duygusal tepkileri ayarlamak	SDB3.1.SB5.G1. Yeni, belirsiz veya değişen durumlar karşısında ortaya çıkan duygularını fark eder. SDB3.1.SB5.G2. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarla başa çıkabilmek için olumsuz duygularını kontrol eder. SDB3.1.SB5.G3. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarda kendisine yardımcı olması için olumlu duygulardan yararlanır.

Okula yeni başlayan 1. sınıf öğrencisinin öncelikli olarak kazanmasını beklediğimiz uyum becerisi doğrudan Hayat bilgisi dersindeki ilgili konu ile ilişkilendirilmiştir. Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere ilgili kazanımda ayrıntılı olarak öğretmenin “**SDB3.1.SB1. Yeni, değişen ve belirsiz durumları anlamak**” ve “**SDB3.1.SB4. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarda davranış veya eylemin doğasını, seviyesini ve derecesini ayarlamak**” süreç bileşenlerinin göstergelerini öğrencilere kazandırması beklenmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin bu becerileri kazanma sürecinde D1 Adalet değerinin D1.1. Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak alt başlığının eylemlerini ve D12 Sabır değerinin D12.2. Düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak alt başlıklarının eylemlerini hayatlarına yansıtması beklenmektedir.

2.5.3.2. Esneklik Becerisi (SDB3.2.)

SDB3.2. Esneklik Becerisi

Ortaya çıkan yeni bir duruma uyum sağlayabilmeyi, mevcut çözümleri güncelleyerek farklı çözümler üretebilmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- SDB3.2.SB1. Zor durumlara farklı çözümler bulmak
- SDB3.2.SB2. Yeni durumlara uyum sağlamak

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Bİy.11.2.9

- a) Öğrencilere “Açık bir alan veya ormanda yalıtımı ve ısınması olmayan bir kulübede kaldınız. Dışarıda kar fırtınası var ve hava gittikçe soğuyor.” şeklinde bir örnek olay verilerek “Bu durumda vücudunuzda hangi değişiklikler gerçekleşir?”, “Neler hissedersiniz?” gibi sorular sorulabilir. Bu yolla öğrencilerin dikkati konuya çekilebilir. Öğrencilerden bu sorulara cevap aramak için düşünceleri ve derste öğrendikleri bilgilerden hareketle homeostazinin sağlanmasında sistemlerin eş güdümlü çalışmasının gerekliliğini sorgulamaları beklenir.
- b) Öğrencilerden yanındaki arkadaşı ile eşleşerek böyle bir durum karşısında neler yapabileceklerini listelemeleri istenir (**E2.4**). Öğrencilerin belirlediği başa çıkma yollarının homeostazinin sağlanmasındaki etkileri tartışılarak en uygun yöntemler belirlenir (**KB2.18**). Öğrencilerden tartışılan yöntemlerin hangi sistemlerle ilişkili olduğu, sistemlerin homeostazi sürecinde nasıl eş güdümlü çalıştıkları konusunda akıl yürütmeleri beklenir (**SDB3.2**).
- c) Öğrencilerden ulaştıkları bilgilere ilişkin akıl yürütmeleri ve farklı sistemlerin ilişkileri hakkında çıkarım yapmaları beklenir. Ulaşılan sonuçlar sınıfa sunulur ve sınıf panosunda paylaşılır.

Yukarıda verilen metin biyoloji dersinin 11. sınıfında yer alan Homeostazi temasından alınmıştır. Burada öğrencilerin organizmada homeostazisin sağlanmasında farklı sistemlerin eş güdümlü çalışmasının önemini kavramaları hedeflenmektedir. Öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri sorunlarda uyumlarını nasıl devam ettirebileceklerine yönelik farklı başa çıkma yollarını tartışmaları ve çeşitli çıkarımlarda bulunmaları, **SDB3.2 Esneklik** becerisini destekler niteliktedir. Öğrencilerin karşılaştıkları yeni ve zor durumlar, homeostatik dengelerinin bozulmasına yol açabilir. Bu öğrenme yaşantısı yoluyla öğrenciler, yaşam boyu karşılaştıkları beklenmeyen durumlar için alternatif çözümlerin olduğunu fark edebilir ve yeni çözüm yollarını denemede daha istekli hâle gelebilirler.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TAR.9.2.1

aliyetlere etkisini açıklar (**SDB2.3**). Avcı-toplayıcı bir toplumdaki üretici bir topluma geçiş sürecinde Tarım Devrimi'nin insanların ve toplumların yaşam koşullarında ortaya çıkardığı değişimleri belirler. Öğrencilerin kendilerini avcı-toplayıcı bir toplumdaki üretici topluma geçiş sürecindeki bir birey yerine koymaları, yeni yaşam koşullarını düşünmeleri ve karşılaşılabilecekleri olası zorluklara yönelik özgün çözümler üretmeleri istenir (**E2.1, SDB3.1, SDB3.2, KB3.2**). Bu süreçte konuşma halkası tekniği kullanılabilir. Öğrenciler, ulaştıkları bilgilerden yola çıkarak Tarım Devrimi'nin Eski Çağ medeniyetlerindeki yerleşmeye ve ekonomik faaliyetlere etkisini değerlendirmeye yönelik çalışma yapacağını doldurur.

Yukarıda verilen metin örneği, tarih dersi öğretim programının 9. sınıfında yer alan Eski Çağ Medeniyetleri isimli üniteden alınmıştır. İlgili metin incelendiğinde **SDB3.1 Uyum ve SDB3.2 Esneklik** becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğrenme yaşantılarının tasarlandığı görülmektedir. Öğrenme yaşantılarına bakıldığında öğrencilerden kendilerini avcı-toplayıcı bir toplumdaki üretici topluma geçiş sürecindeki bir bireyin bir bireyin yerine koymaları; karşılaştıkları yeni, değişen ve belirsiz yaşam koşullarını anlamaları ve kendi duygu ve düşünce biçimlerini bu koşullara uyarlamaları istenmektedir. Aynı zamanda bu süreçte karşılaşılabilecekleri olası problemlere alternatif çözümler üretmek zorluklar karşısında esnek bir şekilde davranabilmelerini sağlayacak bir düşünce yapısına ulaşmaları beklenmektedir. Bu sayede gelecekte ortaya çıkabilecek yeni yaşam koşullarına karşı uyum sağlama ve yeni problemlere yönelik etkin çözümler üretebilme becerilerinin geliştirilmesine katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

COĞ.11.3.1.

Öğrencilerin dünyadaki tatlı su kaynaklarının tüm su kaynaklarına oranına ilişkin tahminleri alınır. Tahminler üzerine bir tartışma yapılandırılabilir ve yeryüzündeki su kaynaklarının hangi ölçütlere göre sınıflandırıldığı belirlenir. Söz konusu kaynaklar, fiziksel-kimyasal özelliklerine ve bulunduğu yere göre tasnif edilir ve etiketlenir (**E3.7**). Bu süreçte öğrencilerin tasniflerini görsel veya sözel olarak ifade etmelerine imkân sağlanabilir (**SDB2.1**). Öğrenmeler, kavram haritasıyla izlenebilir. Türkiye ve dünyadaki su kaynaklarının dağılışı, dijital veya basılı haritalar üzerinden belirlenir (**SBAB10.2, OB1**). Tatlı su kaynaklarının sınırlı olduğu yerlerde yaşayan insanların karşılaşılabileceği sorunlara değinilir (**KB3.3, SDB2.3**). Tatlı su kaynaklarının kısıtlı olduğu bir senaryo sunularak öğrencilerden bu durumda neler hissedebileceklerini ifade etmeleri ve bu farkındalıktan sonra davranışlarında ne gibi değişiklikler olacağını belirlemeleri istenebilir (**E2.1, SDB1.1, SDB3.1, SDB3.2**). Tatlı su kaynaklarının az olması, gelecekte nüfusa ve ihtiyaçlara bağlı kullanımının da artmasından hareketle suyun tasarruflu kullanılması gerektiği vurgulanır. Bu amaçla suyun tasarruflu kullanımına yönelik istasyon tekniği uygulanabilir. Oluşturulan üç istasyonda öğrencilere slogan oluşturma, öykü yazma ve poster hazırlama görevleri verilebilir. İstasyon sayısı ve istasyonlardaki görevler öğrencilerin özelliklerine göre farklılaştırılabilir. Bu süreçte elde edilen ürünler üzerinden tatlı su kaynaklarındaki azalmanın doğal ve beşerî çevreye etki-

Yukarıda verilen öğretim programı örneği coğrafya dersinin 11. sınıf, Doğal Sistemler ve Süreçler ünitesinden alınmıştır. Örnek incelendiğinde **SDB2.1 İletişim** becerisinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısı gerçekleştirilirken öğrencilerin su kaynakları ilgili yaptıkları sınıflama çalışmalarını diğer arkadaşlarına sunmaları istenmiş; bu sayede sınıf içinde hem bir etkileşim hem de bir tartışma ortamı sağlanarak iletişim becerilerinin gelişimine katkı sunulması amaçlanmıştır. Bunun yanında tatlı su kaynaklarının sınırlı olduğu yerlerdeki insanların yaşadıkları/yaşayabilecekleri sorunlara değinilerek **SDB2.3 Sosyal Farkındalık** becerisinin gelişimi de desteklenmektedir. Ayrıca olası bir tatlı su kaynağı kısıtlılığı durumunda yaşanabilecekler hakkında oluşturacakları senaryolar ile **SDB1.1 Kendini Bilme/Öz Farkındalık**, **SDB3.1 Uyum** ve **SDB3.2 Esneklik** becerisi gibi alanlarda gelişmeleri amaçlanmıştır. Bu tür bir senaryo ile öğrencilerin bir olay karşısında hangi duyguları yaşadıkları, yeni ve belirsiz durumları nasıl algıladıkları ve zor durumlarla nasıl baş ettikleri konusunda farkındalık geliştirmeleri mümkün olmaktadır.

SDB3.2. Esneklik Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB3.2.SB1. Zor durumlara farklı çözümler bulmak	SDB3.2.SB1.G1. Zor durumlarla baş edebilmek için önünde farklı birçok seçeneğin olabileceğini fark eder. SDB3.2.SB1.G2. Zor durumlarla karşılaştığı zaman farklı açılardan bakarak olası çözümleri düşünür. SDB3.2.SB1.G3. Zor durumlarda bir şeyleri değiştirme konusunda kendine güvenir. SDB3.2.SB1.G4. Zor durumlarla karşı karşıya kaldığında karar vermekte güçlük çekmez. SDB3.2.SB1.G5. Yaşamda karşılaştığı güçlüklerle baş etmek için çaba gösterir. SDB3.2.SB1.G6. Bir davranışın nedenleri konusunda karara varmadan önce ek bilgiler arar. SDB3.2.SB1.G7. Yeni bir durumun nedenlerini anlamaya çalışırken bütün olası gerçekleri ve bilgileri göz önünde bulundurarak katı düşünmekten kaçınır.
SDB3.2.SB2. Yeni durumlara uyum sağlamak	SDB3.2.SB2.G1. Yeni bir durumla karşılaştığında alternatif çözüm yolları bulur. SDB3.2.SB2.G2. Bulduğu çözüm yollarından duruma en uygun olanı kolaylıkla seçer. SDB3.2.SB2.G3. Seçmiş olduğu çözüm yolunu uygular. SDB3.2.SB2.G4. Uyguladığı çözüm yolunun sonuçlarını izler. SDB3.2.SB2.G5. Gerekli durumlarda çözüm yollarında ve davranışlarında uyarlamalar yapar.

Esneklik Becerisi öğrencilerin zor durumlara farklı çözümler bulmaları ve yeni durumlara uyum sağlamaları için oldukça önemlidir. Bu amaçla çıktı ile ilişkilendirilerek programlarda yer verilmiştir. Aynı zamanda diğer becerilerle bütünleşik olarak işe koşulduğu görülmektedir. Öğrencilerin esneklik becerisini kazanmaları sürecinde öğretmenlerin yukarıda verilen tablodaki göstergeleri gözlemlemesi beklenmektedir.

2.5.3.3. Sorumlu Karar Verme Becerisi (SDB3.3)**SDB3.3.
Sorumlu Karar
Verme Becerisi**

Çeşitli durumlarda ahlaki sorumluluk çerçevesinde kişisel davranış ve sosyal etkileşimler hakkında özenli ve yapıcı seçimler yapılabilmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- SDB3.3.SB1. Problemleri tanımlayıp çözmek
- SDB3.3.SB2. Eylemlerinin sonuçlarını öngörmek
- SDB3.3.SB3. Gerekçeli yargıda bulunmak
- SDB3.3.SB4. Alınan kararların ahlaki olarak uygunluğunu değerlendirmek
- SDB3.3.SB5. Derinlemesine düşünmek

**Öğrenme-Öğretme
Uygulamaları****FB.4.2.3.**

Tartışma, soru-cevap vb. yaklaşımlarla beslenme ve fiziksel, duygusal iyi oluş hâli arasındaki ilişkiye ve bu konudaki alışkanlıkların önemine dikkat çekilir (D13.1, D13.2). Öğretmen ders öncesinde beslenme ile ilgili bir senaryo veya soru hazırlar. Örneğin besinler tartışması gibi bir senaryo çerçevesinde, "Yumurta sağlıklı bir besin mi? Her öğün ve her gün yumurta yiyen biri sağlıklı beslenmiş olur mu?" vb. sorular sorabilir. Verilen senaryo veya sorudaki problemi tanımlamaları sağlar (SDB3.3, E3.4). Her bir besin içeriğinin işlevi öğrencilere kanıt kartları ya da dijital içerik gibi araçlar kullanılarak tanıtılır. Besinlerin işlevleri ve sağlıklı yaşam arasındaki neden-sonuç ilişkilerini belirlemeleri beklenir (SDB3.3, E3.6, D3.3). Karbohidrat, protein, yağ, su, vitamin ve mineral içerikleri farklı olan besinlerin olduğu bir değişken tablosu verilebilir. Öğrencilerden değişkenleri belirlemeleri istenir. Besinlerin işlevlerini dikkate alarak öğrencilerden menüler hazırlamaları istenebilir (SDB3.2, E1.4). Bu menüleri hazırlama aşamasında farklı ihtiyaçlara yönelik olarak öğrencilerden değişkenleri kontrol etmeleri beklenir. Oluşturulan menülerden yola çıkılarak tanımlanan problemin çözümüne yönelik besinlerin işlevleri ve sağlıklı yaşam arasında ilişki kuran önerme sunmaları sağlanır. Yapılan çalışmalar öz değerlendirme formu, analitik veya bütüncül dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir (SDB1.3). Paketli, hazır ve dondurulmuş gıdaların tüketilmesinde dikkat

Yanda verilen metin örneği ilkökul fen bilimleri dersinin 4. sınıf Sağlıklı Besleniyorum ünitesinden alınmıştır. Örnek incelendiğinde **SDB3.3 Sorumlu Karar Verme** becerisinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısı gerçekleştirilirken öğrenciler, öğretmenin verdiği probleme ilişkin tanımlamalar yaparak bu problemin çözümü için önerilerde bulunurlar. Problemin çözümü ya da çözümlerine ilişkin düşüncelerini yapılandırırken konuya ilişkin yargılarını gerekçelendirirler. Bunun yanı sıra bir problem durumu hakkında derinlemesine düşünürler. Bu yolla sorumlu karar verme becerisi kazanması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda bu öğrenme yaşantısında öğrencilerin **SDB1.3 Kendine Uyarlama/Öz Yansıtma** becerilerinin de geliştirilmek istendiği görülmektedir. Çünkü öğrencilerin hazırladığı menüler yine kendileri tarafından bir öz-değerlendirme formu ile değerlendirilmektedir. Bu sayede öz yargılama yapmaları ve konu hakkındaki duygu, düşünce ve davranışlarını değerlendirmeleri sağlanmaktadır.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FİZ.9.4.3

Öğretmen, öğrencilere buzların erimesiyle ilgili küresel ısınmayı konu alan video veya belgesel izletir ya da, konuyla ilgili haber okuyarak konu üzerine düşünmelerini sağlar (OB4). Öğrenciler buzların erimesinin çevreye etkileri ve muhtemel çözüm yolları (D5.2) konusundaki fikirlerini farklı bakış açılarına sahip akranlarını dikkatle dinleyerek tartışır (SDB2.3). Öğrencilerin beyin fırtınası ve altı şapkalı düşünme gibi yöntem ve tekniklerden (E3.5) biriyle buzların erimesi ile oluşabilecek problemlere ilişkin değişkenleri belirlemeleri istenir (SDB3.3). Öğrenciler, buz kütlelerinin büyüklüğü ile erime süresi arasındaki ilişkiyi tahmin edebilir. Maddelerin hâl değişimini etkileyen değişkenler (basınç, safılık vb.) üzerine tartışabilir. Günlük hayatta karşılaştıkları hâl değişimiyle ilgili farklı olaylar hakkında birbirlerine saygı çerçevesinde soru sorar ve gözlemledikleri olayları tartışarak (SDB2.2) hâl değişimini etkileyen nitelikleri tespit eder (D14, E3.5, E3.8). Öğrenciler, hâl

Yukarıda verilen öğretim programı örneği fizik dersinin 9. sınıf, Enerji' isimli temasından alınmıştır. Örnek incelendiğinde **SDB2.3 Sosyal Farkındalık** becerisinin işe koşulduğu görülmektedir. İlgili öğrenme yaşantısı gerçekleştirilirken öğrenciler, buzların erimesinin çevreye etkilerine ilişkin beyin fırtınası ve buna benzer tekniklerle gündelik yaşamda dünya adına önemli bir sorun hakkında farkındalık geliştirirler. Bunun yanında öğrenciler aynı zamanda içinde yaşamış oldukları toplumun ve dünyanın bir sorununu keşfetmiş olurlar. Keşfettikleri bu soruna yönelik geliştirdikleri çözüm önerileri ile **SDB3.3 Sorumlu Karar Verme** becerilerini geliştirirler. Ayrıca belirledikleri ve çözümüne ilişkin öneriler sundukları problemleri sınıf içinde tartışarak **SDB2.2 İş Birliği** becerisi kazanırlar.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TDE1.4

Öğrencilerin dinlediklerine/izlediklerine yönelik yansıtma basamağında 5E öğrenme modelinin değerlendirme basamağından yararlanmaları sağlanır. Öğrencilerden dinledikleri/izledikleri metin hakkında kendi ölçütlerini belirleyerek bir değerlendirmede bulunmaları beklenir (SDB1.2). Bu ölçütleri belirlerken metnin günlük hayatla ilişkisine, beğenilerini yansıtmasına ilişkin ifadelerle yer vermesi noktasında gerekli yönlendirmeler yapılabilir. Öğrencilere bu aşamada "Sen olsaydın?" şeklinde bir soru sorularak metne yönelik kişisel yaklaşımlarını ortaya koymaları sağlanır (SDB3.2). Öğrencilerden okuduğu ve tahlil ettiği metinle dinlediği/izlediği metni, kendi belirlediği ölçütler doğrultusunda karşılaştırma tablosu kullanarak karşılaştırması istenir. Böylece öğrencilerin metin türünün içerik, yapı, üslup gibi unsurları nasıl etkilediğine ilişkin bir çıkarıma ulaşmaları sağlanır (SDB3.3).

Son olarak yukarıda verilen öğretim programı örneği Türk dili ve edebiyatı dersi öğretim programının 11. sınıf temasında yer alan Yaşamın İzinde isimli üniteden alınmıştır. İlgili metin incelendiğinde **SDB2.3 Sosyal Farkındalık**, **SDB3.3 Sorumlu Karar Verme** ve **SDB1.2 Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)** becerilerinin

geliştirilmesine yönelik öğrenme yaşantılarının tasarlandığı görülmektedir. Bu kapsamda öğrencilerden ilk olarak öğretmen tarafından dinletilen/izletilen radyo tiyatrosunda yer alan kişilere yönelik empati kurmaları; kişilerin duygu, düşünce ve bakış açılarını anlamaya yönelik bir tutum sergilemeleri ve sonrasında bu deneyimlerine ilişkin tepkide bulunmaları istenmektedir. Devam eden öğrenme yaşantısında ise öğrencilerin deneyimledikleri dinleme/izleme sürecine yönelik beğenilerini gerekçelendirmeleri beklenmektedir. Burada hem kendisinin hem de diğerlerinin duygu ve düşüncelerine ilişkin farkındalık oluşturma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

SDB3.3. Sorumlu Karar Verme Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB3.3.SB1. Problemleri tanımlayıp çözmek	SDB3.3.SB1.G1. Problemleri saptar. SDB3.3.SB1.G2. Problemleri önem düzeyine göre sınıflandırır. SDB3.3.SB1.G3. Problemle ilişkili değişkenleri belirler. SDB3.3.SB1.G4. Problemler için alternatif çözümler üretir. SDB3.3.SB1.G5. Alternatif çözümler arasından uygun olanı belirler. SDB3.3.SB1.G6. Uygun çözümü uygular. SDB3.3.SB1.G7. Uygulanan çözümün etkililiğini değerlendirir.
SDB3.3.SB2. Eylemlerinin sonuçlarını öngörmek	SDB3.3.SB2.G1. Eylemlerinin olası doğrudan sonuçlarını fark eder. SDB3.3.SB2.G2. Eylemlerinin olası dolaylı sonuçlarını fark eder. SDB3.3.SB2.G3. Olası sonuçları düşünerek eylemlerini düzenler. SDB3.3.SB2.G4. Düzenlediği eylemlerinin sonuçlarını değerlendirir. SDB3.3.SB2.G5. Olumlu-olumsuz sonuçları görerek sorumluluk üstlenir.
SDB3.3.SB3. Gerekçeli yargıda bulunmak	SDB3.3.SB3.G1. Konu, olay ya da durumla ilgili yargılarını temellendirir. SDB3.3.SB3.G2. Ulaştığı yargıların dayanaklarını keşfeder. SDB3.3.SB3.G3. Yargılarını düzenleyip gerekçelendirir. SDB3.3.SB3.G4. Gerekçeli yargılarının sonuçlarını değerlendirir.
SDB3.3.SB4. Alınan kararların ahlaki olarak uygunluğunu değerlendirmek	SDB3.3.SB4.G1. Kendi hakları ile başkalarının hakları arasında denge gözeterek kararlar alır. SDB3.3.SB4.G2. Aldığı kararların sonuçlarını geçmiş ahlaki değerlendirmeler ve toplumsal normlarla ilişkilendirir. SDB3.3.SB4.G3. Kararlarının bireysel ve toplumsal açıdan etki alanlarını ve çıktılarını sorgular. SDB3.3.SB4.G4. Kararlarının ahlaki sorumluluğunu üstlenir. SDB3.3.SB4.G5. Kararlarını ahlaki açıdan denetler.
SDB3.3.SB5. Derinlemesine düşünmek	SDB3.3.SB5.G1. Düşüncelerinin olası olumlu ve olumsuz sonuçlarını inceler. SDB3.3.SB5.G2. Düşüncelerini başkalarının bakış açılarını da göz önünde bulundurarak değerlendirir. SDB3.3.SB5.G3. Düşüncelerini açık fikirlilikle değerlendirir. SDB3.3.SB5.G4. Alternatif düşünce sistemlerini, varsayım ve çıkarımlarını ele alır. SDB3.3.SB5.G5. Gerektiğinde düşüncelerini değiştirir.

Yukarıdaki tabloda verilen sorumlu karar verme becerisine ait süreç bileşenleri ve göstergeleri yer almaktadır. Öğretim programlarından alınan örnekler incelendiğinde, kazandırılmak istenen sosyal-duygusal becerinin göstergesinin karşılığını ilgili çıktıda göreceklerdir. Aynı zamanda bu becerilerin öğrenme çıktıları ile ilişkili olarak diğer beceriler ve değerlerle bir hiyerarşi içerisinde öğrencilere verilmek istendiği gözlemlenecektir.

2.6. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİNİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN DERS KİTAPLARINDAN ÖRNEKLER

Örnek 1. Coğrafya Dersi 9. Sınıf

Öğrenme-öğretme Uygulamaları

COĞ.9.5.1.

Öğrencilerden doğal ve beşerî faktörlerin ekonomik faaliyetlere etkileriyle ilgili bildikleri ve merak ettikleri konuları yazılı hâle getirmeleri istenebilir. Yazılanlar paylaşılır. Grup çalışması içinde merak edilen bilgilere ulaşmak için uygun yöntem ve stratejiler belirlenerek bilgi toplanır. Toplanan bilgiler, coğrafi temsil ve metinlerden yararlanılarak düzenlenir ve sistematik şekilde çözümlenir (**E3.7, OB1**). Sürecin bu aşamasında her gruptan ulaştığı sonuçları paylaşması istenir. Paylaşımlardan yola çıkılarak Türkiye'deki kaynakları verimli kullanma konusunda neler yapılması gerektiği ifade edilir (**D17.3**). İfade ettikleri çözümlerin ekonomiye sağlayacağı katkıları düşün-eşleş-paylaş tekniği ile paylaşmaları istenebilir (**D19.3**). Sürecin son aşamasına gelindiğinde gruplardan en başta yazdıklarını incelemeleri ve merak ettiklerine cevap bulup bulamadıklarını tartışmaları istenebilir (**KB3.3**). Son olarak öğrencilerin süreç boyunca öğrendiklerini listelemeleri ve dersin başında bildikleriyle karşılaştırarak öğrenmelerine ilişkin öz değerlendirme yapmaları sağlanabilir ve öğrencilere geri bildirim verilir (**SDB1.1, SDB1.2, SDB2.2**) Yakın çevrede yer alan bir işletmenin kuruluş

Yukarıda coğrafya dersi 9. sınıf Öğretim Programı 5. Ünite Ekonomik Faaliyetler ve Etkileri öğretim programından bir kesit alınmıştır. Bu bölümde Sosyal-duygusal Öğrenme Becerilerinden **SDB1.1 Kendini Tanıma (Öz farkındalık)** **SDB1.2 Kendini Düzenleme (Öz düzenleme)** ve **SDB2.2 İş Birliği** becerilerinin işletilmesi hedeflenmiş olup Coğrafya ders kitabına aşağıdaki şekilde yansıtılmıştır.

İnsanların hayatlarını devam ettirmek, gelir elde etmek ve refah seviyelerini yükseltmek için yaptıkları çalışmalara **ekonomik faaliyet** denir. Ekonomik faaliyetler; üretim, dağıtım ve tüketim süreçlerini kapsar. Mal ve hizmetlerin bir dizi işlemde geçirilerek kullanıma hazır hâle getirilmesine **üretim** adı verilir. Üretilen mal ve hizmetlerin bir yerden başka bir yere aktarılması **dağıtım**, tüketiciler tarafından kullanılması da **tüketim** olarak adlandırılır. Ekonomik faaliyet; kaynak girdisi, üretim süreci ve ürün çıktısı (mal veya hizmet) ile karakterize edilir. Ekonomik faaliyetlerin yeryüzündeki dağılışı çok değişkenli ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Ekonomik faaliyetleri etkileyen coğrafi faktörler yerelden küresele doğru değişebilmektedir.

Ekonomik faaliyetleri etkileyen doğal ve beşerî faktörler hakkında bildikleriniz ve bilmek istediklerinizi formun ilgili alanlarına yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ne Biliyorum?	Ne Bilmek İstiyorum?
.....
.....
.....

Ekonomik faaliyetleri etkileyen doğal ve beşerî faktörler hakkında öğrendiklerinizi formun ilgili alanına yazınız. Yazdıklarınızı, ünitenin başında "Ne biliyorum?" ve "Ne bilmek istiyorum?" alanlarına yazdıklarınızla karşılaştırarak öğrenme durumunuzu değerlendiriniz. Değerlendirmelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Öğrendiklerim/Ne öğrendim?
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ders kitabındaki örnekte görüldüğü üzere; KWL (ne biliyorum-ne bilmek istiyorum-ne öğrendim) tekniğiyle öğrencilerden ünite başında ekonomik faaliyetleri etkileyen doğal ve beşeri faktörlere dair ne bildiklerini; ne bilmek istediklerini yazmaları istenmiştir. Böylece "SDB1.1.SB1. Öğreneceği yeni konu/ kavram veya bilgiyi nasıl öğrendiğini belirlemek" süreç bileşeni işletilerek benlik becerilerinden **SDB 1.1 Kendini Tanıma (Öz Farkındalık)** becerisi desteklenmiştir. Öğrencilerin ünite sonunda öğrendiklerini yazmaları ve ünite başında belirtmiş oldukları bildiklerim ve bilmek istediklerim sütunlarına yazdıklarıyla karşılaştırarak öğrenme durumlarını değerlendirmeleri ile "SDB1.2.SB4. Bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde kendini değerlendirmek" süreç bileşeni işletilerek benlik becerilerinden **SDB1.2 Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)** becerisi desteklenmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin yapmış oldukları değerlendirmeleri arkadaşlarıyla paylaşarak iletişim kurmaları ile "SDB2.2.SB1. Kişi ve gruplarla iş birliği yapmak" süreç bileşeni işletilerek sosyal yaşam becerilerinden **SDB2.2 İş Birliği** becerisi desteklenmiştir.

Örnek 2. Coğrafya Dersi 9. Sınıf

Öğrenme-öğretme Uygulamaları

COĞ.9.7.1.

Bölge belirleme kriterleri kullanılarak bölge ve bölge sınırına yönelik varsayımda bulunulur. Bölge oluşturulurken sınırın nereden geçmesi gerektiği ile ilgili tahminlerin değerlendirilmesinde beyin fırtınası yöntemi kullanılabilir (D3.4). Öğrencilerin cevaplarından yola çıkarak "Coğrafya biliminde bölge oluşturulmasına neden ihtiyaç duyulmuştur?", "Bölge oluşturmanın gerekçeleri nelerdir?" gibi sorular cevaplanarak bölge belirleme kriterleri tespit edilir. Bu kriterler çerçevesinde öğrencilerden kendi oluşturdukları bölge ve sınırları değerlendirmeleri istenir (SDB1.2, SDB2.1). Benzer özelliklere sahip yerler, şekilsel

Yukarıda coğrafya dersi 9. sınıf Öğretim Programı 7. ünite Bölgeler, Ülkeler ve Küresel Bağlantılar öğretim programından bir kesit alınmıştır. Bu bölümde Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinden **SDB1.2 Kendini düzenleme (Öz düzenleme)** ve **SDB2.1 İletişim** becerilerinin işletilmesi hedeflenmiş olup coğrafya ders kitabına aşağıdaki şekilde yansıtılmıştır.

1. Adım: Aşağıdaki soruları cevaplayınız ve cevaplarınızı arkadaşlarınızla tartışınız.

1. İklim bölgelerinin oluşturulmasında belirleyici kriterler nelerdir?
2. Türkiye hangi iklim bölgelerinin sınırları içinde yer almaktadır?

2. Adım: Türkiye'deki iklim bölgelerini aşağıdaki dilsiz Türkiye haritası üzerinde oluşturunuz.

DEĞERLENDİRME

Süreç sonunda aşağıdaki soruları cevaplayınız ve cevaplarınızı arkadaşlarınızla tartışınız.

1. Oluşturduğunuz bölge, kullanmış olduğunuz kriterin özelliğine göre hangi bölge türü içerisinde yer alır?
2. Yeryüzündeki bölgelerin farklı kriterlere göre oluşturulmasının amacı ne olabilir?
3. Yeryüzünün farklı bölgelere ayrılması coğrafya bilimi açısından neden önemlidir?

Ders kitabındaki örnekte görüldüğü üzere, bölgeler oluşturmaya yönelik hem 1. adımda hem de değerlendirme bölümünde öğrencilerin verilen sorulara cevaplar araması ve bulduğu cevapları arkadaşlarıyla paylaşması ile **SDB2.1 İletişim** becerisi desteklenmiştir.

2. adımda ise öğrencilerin dilsiz harita üzerinde iklim bölgeleri oluşturmaları ve oluşturmuş oldukları harita üzerinden değerlendirme bölümünde cevapladıkları soruları arkadaşlarıyla tartışarak gözden geçirmeleri ile **SDB1.2 Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme)** becerisi desteklenmiştir.

Örnek 3. Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 9. Sınıf

TDE2.3

Daha sonra öğrenciler beşer kişilik heterojen gruplara ayrılır. Gruplar, okudukları hikâyenin yapı unsurlarına yönelik çeşitli görevler alır ve süreç içerisinde sorumluluk değeri vurgulanır (**E2.2, D16**). Her grupta tamamlanması gereken toplam 6 görev vardır. Gruptaki öğrenciler görevleri iş birliği içinde gerçekleştirir. Böylece sürecin sonunda her öğrenci farklı bir görevi yapmış olur (**SDB2.2**). Öğrencilere verilen görev çizelgesi aşağıdaki gibidir:

- Takım lideri (Tüm üyelerin çalışmalarından, takımın başarısından sorumludur.)
- Hikâye haritacısı (Hikâyenin geçtiği zaman ve mekânı inceleyerek hikâye haritası yapar. Mekân, zaman, karakter özelliklerinin gerçeği yansıtıp yansıtmadığı belirlenir.)
- Ressam (Hikâyede geçen olayları resimlemekle sorumludur. Resmederken gerçek ve kurguya dayalı ifadeleri belirlemesi, hikâyede yer alan değerlerin günlük hayattaki karşılıklarını sorgulaması, hikâye içeriğini dünya bilgileriyle yorumlaması istenir.)
- Bağ kurucu [Hikâyede geçen çatışmalarla gerçek yaşam arasında bağ kurar. Benzer durumlar karşısında nasıl davranacakları sorularak hikâye ile empati kurmaları sağlanır (**E2.1**).]
- Karakter analizcisi [Hikâyede geçen karakterlerin fiziksel, psikolojik vb. özelliklerini analiz eder. Karakterlerin davranış ve düşünceleriyle toplumun belli bir kesimini temsil eden ortak davranışlar mı sergilediği yoksa kendine has tutum ve düşünceler içine mi girdiği soru-cevap yöntemi ile ortaya konur (**E3.8**).]
- Anlatıcı (Hikâyede neler olduğunu olay sırasını bozmadan, anlatıcıyı değiştirerek özetler. Bunu yaparken hikâye yazarı ile eseri arasında ilişki kurarak hikâyenin yazıldığı dönem özelliklerinin üslubu ve metnin yapısını nasıl etkilediğini belirlemesi beklenir.)

Gruplar yaptıkları çalışmaları sınıfta, sırayı ve zamanı etkili bir şekilde kullanarak bölüm bölüm sunar. Süreç içerisinde çalışkanlık değeri vurgulanır (**D3, SDB2.1, E1.5**). Grup sonuçları diğer gruplar tarafından bütüncül puanlama anahtarı ile değerlendirilir. Öğrenciler tarafından hikâye haritası, resimler, karakter analizleri, kurulan bağ ve hikâye özeti birlikte değerlendirilerek puanlanır. Daha sonra, hikâyede geçen yapı unsurlarının ana düşünceye katkısı öğrenciler tarafından açıklanır. Ardından gruplar, kendi aralarında tartışarak hikâyenin yapı unsurlarını, dönemin özellikleri açısından değerlendirir (**E3.10, SDB2.2**). Tartışma etkinlikleri EBA, diğer öğrenme yönetim sistemleri, dijital pano vb. ortamlar üzerinden paylaşılabılır (**OB2**). Gruplardan bir sonraki aşamada hikâyelerden yola çıkarak metin ile yazar arasındaki etkileşimi estetik değerinden hareketle belirlemeleri istenir (**D7**). Bu süreçte çalışma kâğıdı kullanılır.

Yukarıda Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 9. sınıf Öğretim Programı, 3. Tema “Anlamlın Yapı Taşları”nın Okuma bölümünden bir kesit alınmıştır. Bu bölümde Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinden **SDB2.1 İletişim ve**

SDB2.2 İş Birliği becerilerinin işletilmesi hedeflenmiş olup Türk Dili ve Edebiyatı ders kitabına aşağıdaki şekilde yansıtılmıştır:

Ders İçi Çalışma

Aşağıdaki çalışma basamaklarına göre *Eskici* adlı hikâyeyi çözümleyiniz.

- Öğretmeniniz rehberliğinde beşer kişilik takımlar oluşturunuz.
- Takım olarak yandaki karekodda yer alan bütüncül puanlama anahtarının çıkışını inceleyiniz.
- Takım çalışmasına, verilen görevlerden birini seçerek başlayınız. Kendinize uygun görevi alma konusunda istekli olunuz.

Bütüncül Puanlama
Anahtarı

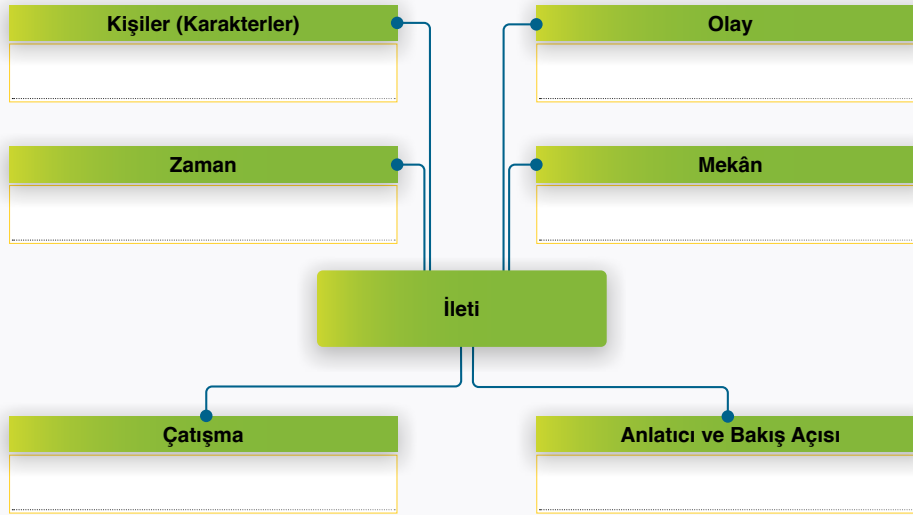
Görev Çizelgesi

Takım lideri

Tüm üyelerin çalışmalarından ve takımın başarısından sorumludur.

Hikâye haritacısı

Hikâyenin yaşandığı zamanı ve mekânı inceleyiniz. Aşağıda verilen hikâye haritasını doldurunuz. Hikâye haritasını düzenledikten sonra mekân, zaman ve karakterlerinin gerçeği yansıtır yansıtmadığını belirleyiniz.

Ressam

Hikâyede yaşanan olayları resimleyiniz.

Resmederken gerçeğe ve kurguya dayalı ifadeleri belirleyiniz.

Resimlerinizde hikâyede tespit ettiğiniz değerleri (vatanseverlik, merhamet, sevgi, duyarlılık ve yardımseverlik) günlük hayattaki karşılıklarıyla ilişkilendiriniz.

Bağ kurucu

Hikâyedeki çatışmanın gerçek yaşamda bir karşılığı var mı? Düşününüz.

Siz, hikâyedekine benzer bir durum yaşasanız nasıl davranırsınız? Bu durumu hikâye kahramanının yerine geçerek canlandırınız.

Karakter analizcisi

Hikâyedeki karakterlerin fiziksel ve ruhsal özelliklerini analiz ediniz.

Hikâyedeki kahramanları daha yakından tanımak amacıyla merak uyandıran sorular hazırlayınız.

Bu soruların cevaplarını sınıf arkadaşlarınızla tartışarak kahramanların analizini yapınız.

Kahramanlar, davranış ve düşünceleriyle toplumun belli bir kesimini temsil eden ortak davranışlar mı yoksa kendilerine has tutum ve davranışlar mı geliştirmiştir? Tespit ediniz.

Anlatıcı

Hikâyede neler olduğunu, olay sırasını bozmadan anlatıcıyı ve bakış açısını değiştirerek özetleyiniz.

Özetleme sırasında yazar-eser ilişkisini, eserin yazıldığı dönemin özelliklerini, dönem özelliklerinin anlatıma ve metnin yapısına etkisini de belirleyiniz.

- Takım çalışmanızı zamanı etkili kullanarak sınıfta sununuz.
- Bütüncül puanlama anahtarı ile diğer takımların sunumlarını değerlendiriniz.

Ders kitabındaki örnekte görüldüğü üzere, öğrencilerden verilen hikayeyi çözümlemeleri istenirken 1. adımda öğrencilerin beşer kişilik takımlar oluşturmaları, verilen görevlerden birini seçmeleri ve iş birliği içerisinde davranmaları istenmiştir. Yine çalışma sonunda takımların iş birliği içerisinde bütüncül puanlama anahtarı ile diğer grupların sunumlarını değerlendirmeleri istenmiştir. Böylelikle **SDB2.2 İş Birliği** becerisinin göstergelerinin öğrencilerde gözlemlenmesi desteklenmiştir.

2. adımda ise öğrencilerin takım çalışmalarını zamanı etkili kullanarak sunmaları istenmiştir. İş birliği içerisinde gerçekleştirdikleri çalışmalarını sunmaları aşamasında iletişim becerisinin bütün süreç bileşenleri işletilmek istenmiştir. Kendi takım arkadaşları ve diğer takımların sunumlarını dinlerken “SDB2.1.SB1. Başkalarını etkin şekilde dinlemek” süreç bileşeni, fikirlerini kendi takım arkadaşları ile paylaşırken ve diğer takımlara sunum yaparken “SDB2.1.SB2. Duygu, düşünceleri ifade etmek, SDB2.1.SB3. Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak, SDB2.1.SB4. Grup iletişimine katılmak” süreç bileşenleri işe koşulmuştur.

KAYNAKÇA

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Türk Dili Ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Kimya Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Biyoloji Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Felsefe Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024. *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim Tarih Dersi Öğretim Programı*. <https://Mufredat.Meb.Gov.Tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024 *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 9. WW Coğrafya Ders Kitabı*
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2024 *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2021 *Sosyal ve Duygusal Beceriler Araştırması Türkiye Ön Raporu*, https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_09/07170836_No19_-_OECD_Sosyal_ve_Duygusal_Beceriler_Arastirmasi.pdf

Görsel Kaynakça

Kapak: <https://tr.123rf.com/stok-foto%C4%9Fraf/50379187.html>

(E.T.: 03.03.2024 E.S.: 15.30) görsel üzerinde düzenleme yapılmıştır.